

ÉLETTÜNK

XXVI. évf. 10. szám (26. Jahrg. Nr. 10.)

Az európai magyar katolikusok lapja

1994 október.

ANDRÁS MÁRIA:

A szegények apostola

OKTÓBER 4: ASSISI SZENT FERENC ÜNNEPE

Bár úgy tűnik, hogy a szentek kultuszának gyakorlata halványodik a római Egyházban, Szent Ferenc ünnepéről világszerte nemcsak a ferences kolostorok emlékeznek meg. Alakja évszázadok óta napjainkig ihleti az irodalmat, képzőművészetet és foglalkoztatja a történelemtudományt. Alig múlik el esztendő, hogy a könyvpiacra ne jelenjenek meg Assisi nagy fiáról újabb írás.

ASSISI SZENT FERENC (1182–1226):

Naphimnusz

Mindenható, fölséges és jóságos Úr,
Tiéd a dicséret, dicsőség és imádás
És minden áldás.

Mindez egyedül Téged illet, Fölség.
És nem méltó az ember, hogy nevedet
kimondja.

Aldott légy, Uram, és minden alkotásod.
Legfőképpen Urunk — Bátyánk, a Nap,
Aki a nappalt adja és ránk deríti a Te
világosságodat.

És szép ő és sugárzó nagy ragyogással
ékes:
A Te képed, Fölséges.

Aldott légy, Uram, Hold nénénkért
És minden csillagaiért az égnek.
Őket az égen alkotta kezéd
Fényesnek, drága szépnek.

Aldott légy, Uram, Szél öcsénkért,
Levegőért, felhőért, minden jó és rút
időért,
Kik által élteted minden Te alkotásod.

Aldott légy, Uram, Víz hűgünkért.
Oly nagyon hasznos ő, oly drága, tiszta
és alázatos.

Aldott légy, Uram, Tűz bátyánkért,
Vele gyújtasz világot éjszakán.
És szép ő és erős, hatalmas és vidám.

Aldott légy, Uram, Föld-anya-nénénkért,
Ki minket hord és enni ad
És mindennemű gyümölcsöt terem,
Füveket és színes virágokat.

Aldott légy, Uram, minden emberért,
Ki szerelmedért másnak megbocsát,
És aki tűr gyötrelmet, nyavalyát.
Boldogok, kik tűrnek békeességgel,
Mert Tőled nyernek majd, Fölséges,
koronát.

Aldott légy, Uram, a testi halálért, mi
testvériünkért,
Akitől élő ember el nem futhat.
Aki halálos bűnben halnak meg, jaj
azoknak!

És boldogok, kik magukat megadták
Te szent akaratomnak.
A másik halál nem fog fájni azoknak.

Dicsérvétek az Urat és áldjátok
és mondjátok hálát neki.

És nagy alázatosan szolgáljátok.

Sik Sándor fordítása

Jogosan feltehetjük a kérdést, amit egyik tanítványa, Maseo, szegezett meseterének — az első legendagyűjtemény, a Fioretti szerint. A zavart kérdés így hangzott: „Miért éppen téged követ mindenki? Az egész világ utánad szalad, mindenki látni, hallani akar... Nem vagy szép, tudományban nem vagy nagy, és nem is vagy nemesi születésű! Miért éppen téged...” Erre a naívan fogalmazott kérdésre bizony ma is nehéz röviden felelni.

A kor vázlatos ismerete nélkül Ferenc alakját egyáltalán nem lehet megérteni. Rövid életét két dátum: 1182 és 1226 rögzíti. A köztük levő évtizedek az Egyház, a pápaság életében nehéz belső küzdelmek korát jelentették. A nagy történelmi szerzetesrendek egyre jobban eltávolodtak eredeti hivatásuktól és gazdag kolostoraikba visszahúzódva öncélúan a tudománynak és szemlélődésnek éltek. A világi papság romlása, főleg a magasrangú egyházi személyek gazdagsága, pompája, hatalmi túlkapásai, az egyházi javak, a kiváltságok megvásárolható volta, a szimónia, egyre több botrányt okozott a hívők lelkében. Az Egyház és a német-római császárság harca, különösen Itáliában a városok megerősödéséhez, virágzásához vezetett. A 12. századi Assisi hatalma is így alakult és ebben a jellegzetesen közép-itáliai városban született 1182-ben Ferenc. Gazdag, művelt kelmekező apja természetesen utódjának szánta és ezért különösen gondos nevelést biztosított neki. Ferenc korai ifjúságától a város társadalmi életének megbecsült tagja, a nemesifjak között is vezető szerepet játszik, a szórakozásban éppúgy, mint a lovagi eszméktől fűtött városok közti háborúskodásokban. Így kerül fogságba Perugiában, ahonnan apja váltságdíja szabadítja ki. Korai életrajzírói szerint az egyéves fogságban is igen népszerű volt társai között, mert mindig jókedvűen viselte sorát, és a csüggedőket vigasztalta, felderítette.

A fogságból szabadulva magatartása megváltozik. Még előfordul ugyan — mint korai életrajzírója, Tommaso da Celano feljegyzi —, hogy régi társaival mulatozva, hangos énekléssel vonul végig a városban. De egyre inkább befelé fordul, penitente, azaz bűnbánó lesz. Így a püspök nyújt neki védelmet, amikor felháborodott, kétségbeesett apja bevádolja bőkezű alamizsna osztásáért. Sok híres falfestmény örökíti meg a jelenetet: az Assisi-i dóm előtt Ferenc atyja lábához dobja pénzét és díszes ruháját, hogy ezentúl csak az Ég Urát nevezze atyjának. A püspök a palástját takarja a ruhátlan Ferencre. Ezzel a döntésével Ferenc véglegesen a nincstelenség, a szegények oldalára áll. Az Egyházhoz való

hűségét és a klérus iránti tiszteletét mindvégig megőrizte, bár nem akart pap lenni, az egyik biztosított életformát a másikkal felcserélni. Penitente lett, bűnbánó és a szegénységgel jegyezte el magát. Mint maga írta Testamentumában, kétkezi alkalmi munkából élt és a vidéket járta szüntelenül, bűnbánatra bízta az embereket. De nem mint szomorú aszkéta, ezzel ellentmond minden kortársának tanúsága. Egyik szembeötlő tulajdonsága volt a derű, a vidámság. Életrajzírói szerint mint az utak magányos vándora mindig énekelt. Vonzó, karizmatikus egyénisége ahogy előző életformájában a városi fiatalságot, most is hamarosan társakat gyűjt maga köré. Egyszerre többet csatlakoztak hozzá, akik életfelfogását magukévá tették. Radikális következetességgel az evangéliumi tanácsok megvalósítására törekedett követőivel együtt: „Ha tökéletes akarsz lenni, add el mindenedet és kövess engem”. Az egyre növekvő közösség számára életcéljuk megvalósításához elengedhetetlenné vált az egyházi engedély elnyerése. 1210-ben Ferenc első tizenkét társával útra kelt Rómába, hogy a pápa áldását megszerezze.

Nem világos, mi indította III. Ince pápát, hogy jóindulatú megértéssel fogadja az assisi vezetőket ezt a kis csoportját, akik a szegény parasztok durva darócruhájában, kötéllel a derekukon álltak elébe. A legendák a pápa álmának tulajdonítják a kedvező döntést: álmában a pápa a dűledező Lateráni bazilikát — az Egyház jelképét — látta, amint Ferenc vállával megtámogatja, megmenti az összedőléstől. Akárhogy is volt, a vezeklő csoport a pápa áldásával tért vissza Assisibe.

Ferenc körül szinte hihetetlen gyorsasággal nőtt a közösség. Az egyre gyarapodó barátok seregét még nem annyira a regula, mint az élő példa vezette. Bár a visszavonulás és elmélkedés is fontos szerepet játszott életükben, de ugyanakkor tevékeny részt vettek a környező társadalom életében. Köszöntésük, a Pax et bonum szerint éltek, a békét szolgálták a nincstelenség oldalán állva. Már Ferenc is békéltet Assisi belső harcaiban, a kismizett osztály, a minores helyzetének megjavítására.

A ferenci eszmény: az abszolút szegénység, amely a közösségi vagyont is kizárta, a későbbi időkben, az intézmény számára megvalósíthatatlannak bizonyult. Mégis az alapító radikális elvei és karizmatikus alakja az évszázadokon át sem veszített vonzásából. Korunkban talán a teremtett világ értékelése, szeretete és megbecsülése ihlet leginkább a követésére. Ennek a gondolatvilágnak legszébb kifejezője a „Cantico delle creature”, amit Naphimnusz néven ismernek magyar hívei. Ennél szebben nem lehet megköszönni a Mindenség Urának a minket körülvevő teremtett világot. ■

Vasárnapi gondolatok

AZ ÉVKÖZI 29. VASÁRNAPRA
(október 16.)

Jézus így szólt: „A kehelyből, amelyből iszom, ti is fogtok inni... De hogy a jobb és bal oldalamon ki üljön, nem én döntöm el. A hely azokat illeti, akiknek készült”. (Mk 10,39—40)

Abban az időben a kehely nem csupán ünnepen felszolgált különleges italok élvezetére szolgált. Ha valakit halálra ítélték, a mérget is kehelyben nyújtották át neki...

Ma már nem oly szigorú az ülésrend, hogy a „Főember” mellett, vagy távolabb ülnek-e emberei kabinetülésein, megbeszélésein. Akkoriban minél közelebb ült valaki a főhöz, annál nagyobb volt a hatalma. Parázs harcok folytak, hogy valaki feljebb kerülhessen a rang- és hatalom-létrán. S nálunk?

Jézus leinti a hatalmi tolokodást, törekvést. Helyreteszi az időbeli mesterkedéseket: „A helyek azokat illetik, akiknek készülték”. Egyrészt: akiknek az öröktől fogva Mindenható készítette. Ebbe beleszólása embernek nincs. Másrészt: mi történik akkor, ha Istennél nincsen jobb oldal, sem baloldal? De még szék sem, mert a lelkek képtelenek leülni?...

AZ ÉVKÖZI 30. VASÁRNAPRA
(október 23.)

Jézus a vak ember kiáltására megállt s szólt: „Hívjátok ide!” Az eldobta köntösét, felugrott és odament Jézushoz. „Mit akarsz, hogy tegyek veled?” A vak ember: „Mester, hogy lássak”. (Mk 10, 49—51)

Jézus időt hagy a résztvevőknek, hogy a történendőket meg tudják majd érzésként, ezért megáll. Hagyja, hogy az események mindenkire hassanak. Hányszor kell nekünk is néhány év, hogy észrevegyük, találkozhatunk Jézussal... Ő már vár ránk...

A hívásra rettentő izgalom fogja el a vak, beteg s a társadalomból nagyrészt kizárt, kegyelemkenyéren élő, kiszolgáltatott embert: Őt hívják! Nem zavarják el, mint már annyiszor...

Köpenyét elhajtja, nem kell neki már semmi, csak Jézus! Ez a legfontosabb a világon...

Nem azért kérdezte Jézus: „Mit tegyek veled?”, mintha nem tudta volna, mit kér a szerencsétlen. Azért, hogy érezze ez az ember, Jézus egészen odafordult hozzá. Banálisnak tűnő szavakba rejtőzött Isten felénk forduló gondoskodása — érezhető módon...

Most szemtől-szembe Jézussal elmondhatja a beteg ember élete nagy kérését. Ez a lehetőség minden ember számára megadatik élete folyamán. Ha felismerjük és felhasználjuk az alkalmat...

(Folytatás a 2. oldalon.)

PROF. DR. MEHRLE TAMÁS OP.:

Az új katekizmus és a római centralizmus

Egyesek, mint már első cikkemben jeleztem, az új katekizmusban csak a római centralizmus megnyilatkozását látják. Ha még a katekizmus védői is elismerik — mondják —, hogy az egyetemes katekizmus nem teszi fölöslegessé a helyi katekizmusokat, akkor nem lett volna-e jobb, először a helyi katekizmusok szerkesztését szorgalmazni és csak utána az egyetemes katolikus katekizmusra gondolni. Így legalább biztosak lehetnénk, hogy az új katekizmus valóban az egyetemes egyház hitét tartalmazza. Az egyház hitének az egész egyház hitének kell lennie, és ez csak akkor lehetséges, ha valóban mindenki, nemcsak a pápa és a püspökök, hanem a hívek is kifejezésre juttathatják hitüket. Az Egyház mindig nagyra tartotta híveinek hívó és imádkozó hitmeggyőződését, az ún. „sensus fidei”-t. Miért nem járt el ennek megfelelően az új katekizmus szerkesztésében? Ez amúgy is job-

ban megfelelt volna a mai hívek beállítottságának, akik maguk akarják meghatározni, hogy mit tartanak igaznak és mit nem, mit hajlandók hinni és mit nem. Nem felülről lefelé irányuló tanítást keresnek, hanem azt az igazságot, mely alulról való együttes keresés eredményének tekinthető. Nem az egész Egyház számára írt katekizmust kívánnak, hanem az egész egyházból eredő katekizmust.

A valóságban azonban ez az ellenvetés nemcsak a katekizmusok időbeli szerkesztésének az egymásutánjára vonatkozik, hanem sokkal mélyebb ellentétet árul el. Ha a hit nem egyéb lenne mint emberi megállapodás gyümölcse, akkor az ellentetésnek igaza van. De ez sohasem volt sem a zsidók, sem a keresztények meggyőződése. A hitben Isten kinyilatkoztatásának a szabad elfogadását látták. A hit tehát természeténél fogva „felülről eredő” igazságok elfoga-

dása. Ez az elfogadás szabad, valaki vagy elfogadja az Isten által kinyilatkoztatott igazságot, vagy tagadja. De ha elfogadja a kinyilatkoztatást, a hit tartalmát semmiképpen sem tekintheti az emberi értelmi kutatás, keresés eredményének, illetőleg amennyiben ezt teszi, máris nem a keresztény hitet vallja. Innét is van, hogy az Egyház mindig legfőbb kötelességének tartotta, a krisztusi kinyilatkoztatás hitkincsét megőrizni, s vértanúk ezrei inkább életüket adták, mintsem hogy egyetlen hittételt megtagadtak volna. Ha valaki elvben minden igazság felismerését kizáróan a természetes emberi kutatásnak tudja be, akkor ezáltal szakít a keresztény, sőt nemcsak a keresztény, hanem a zsidó hittel is, mert mindkét vallás hitbeli meggyőződését a kinyilatkoztató Istenre vezeti vissza. Az ember szabadságánál fogva Isten kinyilatkoztatását vagy elfogadja vagy nem, de ha egyéni vagy kollektív autonómiájára hivatkozva elvből tagadja, akkor összüleinek hübriszt követve Isten ellen fellázad és önmagát istenné teszi. A modern kor túlzott szabadságértékelése, a mindenre kiterjedő demokratikus igény is az istentagadás, az Istentől való teljes elszakadás csírát hordja önmagában. Ennek következményeit a mai társadalmi életben látjuk: egyesek, — és köztük keresztények is — naivul azt hiszik, hogy erkölcsi törvényeket, pl. a magzatelhajtás megengedését vagy tilalmát demokratikus szavazással lehet szentesíteni! De az erkölcsi kérdésre még visszatérünk, mert az új katekizmust főképpen ezen a vonalon támadják.

A hitigazság dolgában tehát nem az ember természetes felfogása, hanem Isten tekintélye döntő. Krisztus az általa kinyilatkoztatott igazságkincset nem a hívek közösségére, hanem az apostolokra és utódaikra, azaz a tanítóegyházra bíz-

ta. Csak a tanítóegyház mondhat végsőleges ítéletet hit dolgában. Ez persze nem azt jelenti, hogy az egyszerű hívőknek semmi szerepe sincsen a krisztusi igazságok megőrzésében és terjesztésében. A hívek tettel és szóval, életük keresztény bizonyosságtételével őrzik és terjesztik Krisztus országát. Azonban ezt is csak azon feltétel alatt tehetik, hogy hitük azonos az Egyház hitével, melynek hivatott őre a tanítóegyház. A „sensus fidei” nem pusztán csak érzelmi hozzáállásban vagy karizmatikus lelkesedésben, de főképpen nem az utcán rendezett hangos tüntetésben, hanem az egyház hitének a tudatos, imádságos elfogadásában, megélésében nyilvánkozik meg. Ezért eleve helytelen a „sensus fidei”-t a tanítóegyház tekintélyével szembehelyezni, megkísérelni, — mint ahogy a politikai síkon szokott lenni — nyomást gyakorolni a legfőbb egyházi tekintélyre.

Visszatérve a kezdetben felvetett gondolatra, hogy jobb lett volna-e előbb a helyi katekizmusok szerkesztését szorgalmazni, és csak azután az egyetemesre gondolni, meg kell állapítanunk, hogy ebben az ártatlannak látszó követelésben ugyanaz a tévedés rejlik. Persze elméletileg nézve ez is lehetséges lett volna. Ám miért követelik ezt a sorrendet? Nemde azért, mert nem akarják elismerni a tanítóegyház sajátos küldetését és az Egyház hierarchikus szervezetét? A „római hatóságoknak” a feladata csak az legyen, hogy egybegyűjtjék, regisztrálják, amit a helyi egyházak elhatároznak, de ne legyen igazi irányító, kötelező hatalmuk. Nem veszik tudomásul sem Krisztus szavait, melyekkel az apostolokat és főképpen Pétert különleges hatalommal ruházta fel, sem az Egyház eddigi hierarchikus öntudatát. Így persze könnyű ökumenizmust hirdetni, sőt ez is felesleges, mert a protestáns egyházakkal való egységet lényegében már azáltal elértük, hogy sajátos egyházképüket magunkévá tettük!

VASÁRNAPI GONDOLATOK (Folytatás az első oldalról.)

AZ ÉVKÖZI 31. VASÁRNAPRA (október 30.)

Jézus így válaszolt: ... „A második (parancs) hasonló ehhez: Szeresd felebarátodat, mint önmagadat! Ezeknél nincs nagyobb parancsolat”. (Mk 12,31)

Mózes tíz parancsolatot adott a zsidóknak. A törvénytudók hozzátettek több mint hatszázat, a többi máig, ne soroljuk sem egyházi, sem világi síkon. Jézus kettőre redukálja a törvényt...

Tulajdonképpen nem „Tízparancsolatról”, hanem „Tíz törvényről” kellene beszélni, mert a törvény mindenkire kötelező, általános és legfőbb helyről hozott iránymutatás vagy tiltás, míg a parancs egyes egyéneknek vagy kisebb csoportoknak szól és csak őket kötelezi. Akik ehhez az „egységhez” nem tartoznak, azokra nem érvényes. Pl.: ezredparancs, napiparancs és így tovább...

A szeretetet Jézus idejében is tevékeny, tetteket létrehozó vagy rosszat megakadályozó értelemben értették — nem szavakban, esetleg érzésekben megnyilvánuló értelemben. Jézus is így értelmezi törvényét.

Isten előtt csak az állhat meg, aki felebarátját tettekekkel szereti s önmaga csak harmadikként szerepel az Isten és az emberszeretet után. Önmagunk szeretetét nem kellett Jézusnak parancsolnia, ez úgyis megvan, a lehető legnagyobb mértékben.

MINDENSZENTEK ÜNNEPÉRE (november 1.)

„Boldogok, akik éheznek és szomjúzzák az igazságot, mert ők kielégítést nyernek”. (Mt 5,6)

Legalább kétféle igazságról van itt szó, jól lehet a valóságban az igazság egy. Viszont van több oldala, amelyek léteznek. Az egyik: van-e Isten, ha van, hogy viszonyul hozzám, szeret-e vagy büntet, hogyan találok meg, hogyan bizonyosodhatok meg róla és hozzám való viszonyáról?...

Másik „igazság” inkább az igazságtételre vonatkozik, miután mindnyájan megéltük és tapasztaltuk, hogy földi igazságtétel számos esetben nincs, vagy alig s akkor sem kielégítő módon „működik”. Hol van akkor az igazságtétel,

amelyre szomjazunk? Kérdezhetjük, főleg ha rajtunk esett igazságtalanság, mert az fáj...

Jézus világosan megmondja, van isteni igazságtétel: akik szomjazzák, azokat Isten kárpótolja, kielégíti... Az igazságtalanság elkövetőinek marad pedig a kár. Esetenként örökké...

AZ ÉVKÖZI 32. VASÁRNAPRA (november 6.)

Sokan dobtak pénzt a perselybe, egy özvegy asszony csak két fillért. Jézus így szólt tanítványaihoz: ... Ez a szegény özvegy többet adott mindenkinél...: odaadta egész megélhetését.” (Mk 12, 42—44)

Ritka kivétel, ha egy ember a mai vagy holnapi napra való megélhetését az egyházi közösségnek ajándékozza. Erre akarta Jézus felhívni tanítványainak figyelmét. Korunk embere — tisztelet a kivételnek — vagy nem támogatja egyházi közösségét vagy (pl. Németországban) kilép az egyházból, így nem vonják le tőle az egyházi adót. Egyre megy.

Jézus felhívja a figyelmet, aki — emberileg szólva a végsőkéig — támogatja Isten művét, annak megsegítésére Isten is talál módot. Bizonyára akadtak szomszédok, ismerősök, akik az özvegyasszonynak vittek élelmet. Akkor is, ha erről nem szól a szentírás...

Élnek azonban gazdagok is vagy legalábbis nem szegények. Ők mit tesznek?

AZ ÉVKÖZI 33. VASÁRNAPRA (november 13.)

„Ég és föld elmúlnak, de az én igém el nem múlnak. Ám azt a napot vagy órát senki sem tudja, ... csak az Atya”. (Mk 13,31—32)

Nem lényeges kérdés: kozmikus katasztrófa, emberi környezetmérgezés vagy más oka lesz-e a világ végének. Lényeges: a világnak vége lesz, elmúlik. Semmi sem tart örökké...

Jézus int: legyünk készek, „kezünkben” az istenszeretet és a felebaráti szeretet tetteivel, áldozataival, „égi kincseivel”...

Tulajdonképpen epedve kellene várjuk azt a napot és órát, amikor mennyei Atyánkhoz — végre — hazatérhetünk. Úgy látszik, ezért nem epedünk...

Fejős Ottó

Amerikai püspökök levele Clintonhoz

Az amerikai püspökök még a nyár elején levelet intéztek Bill Clinton elnökhöz a kairói népesedési konferenciával kapcsolatban.

Az Egyesült Államok helyi egyházaiknak vezetői aggodalmukat fejezik ki azért, hogy az amerikai kormány az abortusz, a fogamzásgátlás, a sterilizálás és a család fogalmának új meghatározása mellett foglalt állást a világtalálkozó előkészítő munkálataiban. Az amerikai püspökkari konferencia mindenekelőtt arra kéri Clinton elnököt, akadályozza meg, hogy nyomást gyakoroljanak a fejlődő országokra, amelyek számára gyakran az abortusz szorgalmazásának feltételéhez kötik a külföldi segítséget.

Az Amerikai Egyesült Államokban széles körben elítélik a terhesség önkéntes megszakítását. A különböző hitű emberek millióival együtt a katolikus főpásztorok azt hangoztatják, hogy az abortusz nemcsak az anya méhében lévő gyermeket öli meg, hanem kimondhatatlan konfliktusokat okoz sok nő életében is. A művi vetélés megalázza az emberi életet, tönkreteszi a családokat és növeli a kultúránkat fenyegető erőszakot.

A fogamzásgátlók világméretű forgalmazása, a sterilizáció gyakorlatának növelése azt segíti elő, hogy az emberi szexualitást önző, a következményekkel nem számoló esetleges aktusnak tekintésük. Mindez pusztítólag hat a családi életre, a társadalom erkölcsi struktúrájára.

Az amerikai bíborosok és püspökök kemény szavakkal ítélik el a Clinton-kormány állásfoglalását a családformák pluralitását illetően. Nézetük szerint hamis ideológiáról van szó, mivel a gyermekeknek két szülőre van szükségük, nem pedig bármiféle egyéb típusú állandó, vagy időszakos kapcsolatot fenntartó személyekre. Nemzetünk nem támogathat egy ilyen romboló hatású programot.

Az Egyesült Államok elnöke látogatásakor arról biztosította a pápát, hogy kormánya semmi körülmények között nem támogatja az abortuszt, mint a születésszabályozás eszközét, valamint a népesedési probléma megoldását. VR / MK

AZ ÉREM KÉT OLDALA

A nemzetközi s benne a magyar hírközlés (sajtó, tévé stb.) nem kis büszkeséggel jelentette, hogy a Világkatekizmus bestsellerré vált. Példának hozták elő Franciaországot, ahol — mint írták — a katekizmusból rövid idő alatt 500 ezer (!) példány fogyott el. Ennek igazán örülni lehet. A baj csak az, hogy — amint a legfrissebb közvéleménykutatás állítja — nagyon kevés az olvasója. Kevés? Csüggesztően kevés! A megkérdezetteknek csupán 3 %-a olvasta „egészen vagy részben”, 50 %-a nem is hallott róla. KAP / MK

A Múlt elesett hatalmunkból, a Jövőendőnek urai vagyunk.
Széchenyi

... az ő képére és hasonlatosságára ...

TAMÁSSY GYULA SZOBRÁSZMŰVÉSZ HALÁLÁRA

A szobrász az embert saját képére és hasonlatosságára teremtő Isten kisinas. Az inas annyit tud, amennyit mesterétől elesett. Tamássy Gyulának megadatott, hogy mélyen pillantson a nagy Mester, Isten alkotó művészetébe.

Nem érzem túlzásnak, ha az élete több mint kétharmadát Rómában leélt magyar szobrászt, aki július elején halt meg 86 éves korában, századunk legnagyobb magyar művészei közé sorolom. Kár, hogy éppen hazájában oly keveseknek jutott osztályrészül, hogy ismerjék és értékeljék életművét.

Tamássy Gyula 1908-ban az Egyesült Államokban született, ahová – sokezer honfitársával együtt – édesapja kivándorolt. Tanulmányait azonban már Budapesten végezte. A Képzőművészeti Főiskolán szobrászatot tanult. Művészi egyénisége Bory Jenő irányítása alatt bontakozott ki. Tehetségére hamar felfigyeltek: 1936-ban neki ítélik a „Főiskola legjobb szobrásza” című, ötvenkint kiosztásra kerülő nagydíjat. Ugyanabban az évben Rómába kerül, ahol elnyeri a „Premio Roma” ösztöndíjat az 1937/38-as tanévre.

Az elkövetkező évek során életében egymást váltja öröm és bánat, termékeny alkotó idő és a háborús évek okozta borzalmak és nyomorúság. Rómában megismerkedik egy tehetséges fiatal magyar művészettörténésszel, dr. Wolf Rózsával, akiben nemcsak élete társára, hanem művészi látásmódjának kiegészítőjére talál. Az östehetség „sculptur natus”-ból fokozatosan „sculptur doctus”, tanult, tudós szobrász válik. A fiatal pár első római éveit bearanyozta két gyermek születése és beárnyékozza a létért, a mindennapi kenyérért való küzdelem. A kis család helyzete csak a háború végére kezd normalizálódni, minél jobban ismertté válik a fiatal magyar művész sokoldalú tehetsége. A film kezd felfedezni Tamássy Gyulát és Tamássy Gyula a filmet. A 40-es évek végén Rómában gyártott történelmi filmek (Quo vadis... stb.) szobrai nagyrészt az ő művei. Ezek a megbízások biztosítják számára és családjá számára a megélhetést és egyben lehetőséget nyújtanak olyan művészeti feladatok megoldására, amelyek nem jövedelmezők, de a szobrász minden képességét igénybe veszik. Ezek között első helyen kell említeni Tamássy „Pietà”-ját, amelyet egyfajta lázas megszállottság és inspiráció állapotában egy (!) délelőtti folyamán mintázott agyagba. Mire elkészült vele, véresek voltak az ujjai...

P. Kirschbaum jezsuita atya, a Pápai Gergely Egyetemen a keresztény archeológia és művészettörténet tanára mondta róla: „Nem minden században születik ilyen mestermű”. Tamássy „Pietà”-ja ma a Vatikáni Múzeum modern gyűjteményének tulajdona.

Élményszerűen is fontos eseménynek számított Tamássy számára, hogy Mindszenty bíboros-hercegprímás, aki 1947 őszén érkezett Rómába bíborossá avatására, hajlandó volt több alkalommal is „ülni” egy bronzérem mintázásához. Eredménye az első és kétségkívül egyik legjobban sikerült érem a bíborosról. Egy évvel később Mindszentyt már az Andrássy út 60-ban kínozták.

A háború utáni évek jelzik Tamássy egyik legtermékenyebb korszakát. A Róma közelében fekvő Viterbo-ban, a Szent Ferenc bazilikában, a főoltár mellett áll

hatalmas fába faragott Szent Ferenc szobra és a város római kapuja, a „Porta Romana” felett egy másik nagy ferences. Szent Bonaventura domborműve. Szent Ferenc egy bronz szobra ékesíti az apuliai Serracapriola középkori várkastélyának bejáratát. Ugyanott a völgy fölött egy épület homlokzatán egy 4 méteres Krisztus szobra látható.

A Tamássy családnak a piarista atyákkal fenntartott szoros kapcsolatairól tanúskodnak a rendalapító Kalazanci Szent Józsefet ábrázoló szobrok és domborművek. (Tomek Vince, a rend generálisa gyakori vendége volt a szobrász családjának.)

TAMÁSSY FERENC: ASSISI SZT. FERENC
Serracapriola, Apulia

A szakrális alkotások azonban, amelyekből a transzcendencia „óhajta sejtő” megérzése sugárzik, Tamássy életművének csak töredék részét képezik. A görög szobrászat éppúgy, mint Donatello, Michelangelo, Carpeau, Meunier művészete mindig újra kiváltotta rajongását, saját stílusa és egyénisége mégis minden alkotására félreismerhetetlenül rányomta bélyegét. Vonatkozik ez arra a számtalan plasztikára, a filigrán elefántcsontfaragásoktól a monumentális sztiropor szobrokig, amelyeket az elmúlt négy évtized alatt, a legkülönbözőbb stílusokba beleértve magát, alkotott. A párizsi film-múzeum egész termet szentelt Tamássy, film számára alkotott szobrainak.

Mindezt figyelembe véve Tamássy Gyulát joggal lehetne a magyar szobrászat „utolsó polihisztorá” címével illetni, aki átfogó művészettörténeti tudásával és ezermesteri képességével meg tudta eleveníteni a múltat és egyben mégis megmaradni önmagához hűnek és modernnek. Csodás harmóniában egyesült benne az igazán nagy művész alázata és teremtő ereje. Művészete hűen tükrözi mélyen emberi, mindig segítőkész, nyitott, finom húrozású érzékeny lelkét.

Utolsó műve, egy dombormű – amelyen még halála előtti napon is dolgozott – „Krisztus sírbatétele”, egész alkotói tevékenységének összefoglalása, művészetének quintessenciája. Szinte kínálkozik a párhuzam másik nagy alkotásával, a „Pietà”-val: azon a Fiával még halálában is egybeforró Fájdalmas Anya, itt az emberiség közönye az érte életét áldozó Krisztus iránt. Egyik oldalon a halálon túllépő, azt az Élet reménységévé átforgató szeretet, a másikon a világnak még a halálnál is ijesztőbb érzéketlensége és közönye. Tamássy Gyula művészetével hirdette az Evangéliumot. Utat akart

Villáminterjú P. Szőke Jánossal

A Kirche in Not — Ostpriesterhilfe volt munkatársa és a külföldi magyar püspök európai delegátusa, P. Szőke János, negyvenhat évi külföldi tartózkodás után visszatér Magyarországra. Ugyanis a Mindszenty Alapítvány és az Esztergom-Budapesti Főegyházmegye megbízásából Isten Szolgája Mindszenty bíboros szenttéavatásának lesz a posztulátora. Hasonló megbízást kapott az erdélyi főpásztoroktól Márton Áron gyulafehérvári, Scheffler János szatmárnémeti és Bogdánffy Szilárd nagyváradi püspökök szenttéavatásával kapcsolatban is. Emellett Miklósházy Attila, a külföldi magyarok püspöke óhajára el látja továbbra is delegátusi feladatát. Megkérjük P. Szőkét, mondja el röviden: hogyan alakult ki új munkaköre:

Amikor az egyház helyzete Magyarországon és Erdélyben megváltozott, az új helyzetben lehetővé vált a szabadabb mozgás és az olyan történelmi jelentőségű emberek ügyének felkarolása, mint az említett főpapoké. Ez nem azt jelenti, hogy már előbb is ne foglalkoztunk volna, különösen Mindszenty bíboros szenttéavatási perének gondolatával. Most eleget tettem a kéréseknek és elvállaltam a posztulátori feladatot. Mivel ezt a munkát nem lehet félállásban végezni, határoztam úgy, hogy az Ostpriesterhilfe segélyszervezetnél a huszonegy éven át végzett munkát átadom. Utódom dr. Tempfli Imre szatmárnémeti egyházmegyes pap, már április 1-től hivatalban is van. Nem volt könnyű megválni régi munkakörömtől. A szervezetnél eltöltött idő alatt azonosultam a közép- és kelet-európai katolikus egyház helyzetével, erről könyvet is írtam. Tavaly ősszel jelent meg Kolozsvárt a Glória nyomdában.

Azt olvastuk egy interjúban, hogy visszaköltöztél Magyarországra?

Az olyan aprólékos és körültekintő munka, amelyen egy szenttéavatási per anyagának összegyűjtése, megkívánja a gyakori találkozást azokkal a személyekkel, akik az új feladatkörben munkatársaim, ésszerűnek mutatkozott, hogy földrajzilag könnyen elérhető helyre költözzem. Don Bosco Szalézi Társasága segítségével Budapesten olyan megoldást találtunk, ahol az új kutató központban megfelelő körülmények között dolgozhatunk. Megjegyzem, a munka jelentős része Magyarországon és Erdélyben régebben folyamatban van. Elsősorban a szemtanúk kihallgatása. Már akkor is hallgattunk ki tanúkat, amikor a régi rendszer ezt nem nézte jó szemmel. Viszont így nagyon értékes vallomások állnak rendelkezésünkre. Ha tétovázunk, a tanúk fontos adatokat vihetek volna magukkal a sírba.

Hogyan épül fel egy boldoggáavatási per?

A per előkészítésénél minden egyházmegyében a főpásztornak van döntő szerepe: ő hagyja jóvá a felperes által — az én esetemben a Mindszenty Alapítvány, a gyulafehérvári, a szatmári és nagyváradi székeskáptalan — kinevezett posztulátort. A főpásztor egyházmegyei szinten az ügy legfőbb bírója, ő nevezhet ki delegátust, ha arra szükség van, a per ügyészét és jegyzőjét. Az ügy lebonyolításához szükség van több teo-

mutatni szótlánul is beszédes szimbolizmusával: csak a szeretet képes az embert a fenyegető önzés sivárságából kiszabadítani és megsejttetni vele egy új, teljes Élet hajnalát.

FRANK MIKLÓS

lógus és történész szakértőre, akiket ugyancsak a főpásztor jelöl ki. Ezek a kinevezések már megtörténtek. Szükség van teológus szakértőkre is. A posztulátor ebben az előkészítő munkában koordináló szerepet tölt be az illetékes egyházmegyék és a vatikáni Szenttéavatási Kongregáció között. És a magyar nyelvű dokumentumokat, a vallomásokat, de szükség esetén azokat az írásbeli anyagokat is, amelyeket Isten szolgálói írtak vagy róluk írtak, olasz nyelvre kell lefordítani. Ebben a kis ismertetőben lehetetlen akár rövid összefoglalót is írni a szenttéavatási perek menetéről. Szándékomban áll, hogy a jövőben rendszeresen közölni fogom a négy per menetét. Erre szükség is van. Nagyon fontos, hogy a hívek imádkozzanak a szenttéavatás nagy ajándékáért. Kérjük Isten Szolgái közbenjárását az Úr előtt és ha imameghallgatásban részesültek, azt okvetlen közölnék az illetékes egyházmegyei irodákkal.

Most tehát el kell búcsúzzál tőlünk?

A külföldön élő magyaroktól az új feladatkör miatt nem veszek búcsút. Sőt. Talán egy kissé több időm lesz arra, hogy Miklósházy püspök atya nevében meglátogassam a szörvényben élő híveket és lelkipásztorokat. Ezt a múltban nagyon hiányosan tudtam ellátni. Szorosabb kapcsolatra van szükségünk, hiszen határokon innen és túl közös Anya gyermekei maradunk.

P. Szőke János magyarországi címe:
Felső Svábhegyi u. 12, H-1123 Budapest.
☎ - fax: 0036 1 201 0979.

OKTÓBER

*A Fény arannyal öntözi még
a szőke akác levelét,
De ez a fény, megérezem én,
Már októberi fény.*

*Az alkony lila fátyla alatt
Tarka tehének hada halad,
Vigan elbődül, hisz haza tart,
De ez már őszi csapat.*

*A kertben tarkán égő színek
Virágok, dúsan vérző szívek,
Rajtuk az este harmata ring,
De ez már őszi pompa mind.*

*Fényt, krizantémet, dalt, harmatot,
Lelkemben vigan elringatok,
Magszépül lassan, ami rég volt,
De ez már októberi égbolt.*

Juhász Gyula (1883–1937.)

EGÉSZSÉGÜGYI ADATOK A VILÁGRÓL

A Genfben székelő Egészségügyi Világszervezet (WHO) közzétett adatai szerint Olaszországban működik a legtöbb orvos. Európában rák betegségben a legtöbb ember Franciaországban, majd sorrendben Hollandiában, Svájcban, Belgiumban és Olaszországban hal meg. A születések abszolút száma a legmagasabb Indiában és Kínában, 26 illetve 25 millióval, de az újszülöttek közül 8–9 millió meghal. Szívpanaszokban a litván nők járnak az élen, majd következnek az örmények, a lettek, a volt Jugoszlávia népei és végül az Egyesült Államok. A férfiak esetében ugyancsak a litvánok vezetnek, valamint az örmények, őket követik a svédek, a finnek és az írek. A legkevesebb szívmebetegedés a portugálok, chileiek, mexikóiak, franciák és japánok között fordul elő. Az öngyilkosságban első helyen a magyar férfiak állnak, következnek a finnek, az oroszok, litvánok, lettek és kazahsztánok.

GYERMEKEKNEK

Ősz van és ilyenkor gyakran látom, hogy az uzsonnaidőben alma kerül elő az iskolatáskából. S amikor jó étvágyal nagyokat haraptok belőle, valóságosan számomra érzem én is a finom ízt. Most, amikor a földeken mindenütt szorgos kezek igyekeznek elvégezni a betakarítást, érdemes egy pillanatra időt szakítani, amikor a kezetekbe vesztek egy almát. Mert nem akármilyen üzenetet tartogat számunkra.

Mindegyikben benne rejlik a természet csodálatos munkája. A nap érlelő sugára, a szél cirógatása, az eső hűsítő cseppje, a földből kivont zamat és táplálék. Benne van továbbá megannyi emberi munka. Annak fáradsága, aki a kis csemetét valamikor elültette, aki kellő hozzáértéssel nyesegette, aki megfelelő időben a kártevőktől megtisztította, aki az érett almát leszedte és hozzánk eljuttatta. De mindezek mellett nem hiányozhatik belőle a Jóisten áldása sem. Em-

berszerető jósága, titokzatos gondviselése és bőkezűsége nélkül még egy alma sem kerülhetne asztalunkra.

Igy lesz az iskolatáskában szunnyadó alma a természet alkotásának, az emberi munkának és Isten áldásának gyümölcse. Mindháromra szüksége van nemcsak az almának, hanem magának az embernek is, hogy egyáltalán létezni tudjon. Ezért a természet, a környezet megbecsülése és védelme nem újkeletű hobby (foglatosság), hanem az élet törvénye. Mindennapi munkánk nem a szükséges rosszak egyike és nem csupán pénzszerezési forrás, hanem alkotás, megteremtése annak a talpalatnyi világnak, melyet Isten ránk bízott. Isten áldását kérni és megköszönni pedig nem ódivatú, fölösleges szokás, hanem a lét forrásából való merítés.

Ezt az üzenetet hordozza magában az iskolai szünetben előkerülő alma.

János atya

FIATALOKNAK

Szent Márk evangéliumának 11. fejezetét olvasva, egy érdekesnek tűnő felfedezést tettem: Jézus több alkalommal is Jeruzsálemben jár, — de éjszakáit mindig a városon kívül tölti, Betániában. Vajon Miért?

„Igy vonult be Jeruzsálembé, a templomba. Ott körös-körül mindent szemügyre vett, aztán mivel már későre járt az idő, a tizenkettővel kiment Betániába...” (Mk 11,11—12)

„Féltek tőle, hiszen az egész népet magával ragadta. Amikor beesteledett, elhagyták a várost...” (Mk 11,18—19)

Jeruzsálem. A „Szent Város” ahogyan az arabok nevezik. Dávid király óta a zsidóknak is „Isten Városa”. Itt állt a Szövetség Ládája, itt ünnepelték fő ünnepeiket, itt, ebben a városban mutatták be az áldozatokat. Minden zsidónak legfőbb vágya volt, hogy legalább egyszer egy esztendőben részt vehessenek Jeruzsálemben az ünnepeken. Még azok számára is, akik idegenben, szétszórtságban éltek, élt szívükben a vágy, hogy ha csak egyszer is az életben, de elénekelhessék Jeruzsálem kapujában a zarándokok énekét:

„Öröm töltött el, amikor jelezték:
Indulunk az Úr Házába!

Lábunk már állépi kapuidat, Jeruzsálem.”
(Zsolt 122.)

Ami különös: Jézus mintha szakított volna ezzel a hagyománnyal. Amint Je-

ruszálembé érkezik, belép a templomba s máris feltűnést kelt. Asztalok, árusok polcai borulnak, galambok repdesnek, emberek kiabálnak. Jézus kiűzi az árusokat a templomból. (Mk 11,15—16) Felborul a régi rend?

S ami még különös: ami másnak vágya, álma volt — csak egy éjszakát a templom közelében eltölteni — úgy tűnik, Jézus számára nem sokat jelent. Minden este elhagyja a Szent Várost, valahol máshol tér nyugovóra. Tudjuk: az egyetlen éjszaka, amelyet Jeruzsálemben tölt, számára az ítéletet, a kereszthalált hozza.

Kedves Fiatalok!

Olvasván az evangéliumokat, Jézus tetteit, szavait csodálva az a gondolatom támadt: a Szent Város nem feltétlenül ott van, ahol tömjénfüst, jámbor ének száll az ég felé, ahol évezredek hagyományokat őriznek arany-brokátba öltözött papok — s közben az árúkon nyert nyereségen spekulálnak — hanem Jézus szerint inkább ott: „Ahol ugyanis ketten vagy hárman összegyűlnek a nevemben, ott vagyok közöttük”. (Mt 18,19—20) „Ha hisztek Istenben, bizony mondom nektek... ha imádkoztok és könyörögtek valamiért, higgyétek, hogy megkapjátok”. (Mk 11,22—24)

Ha az egybegyűltek szívében élő a hit, ha Isten akarata után kérdeznak, ott és akkor „szent” az a hely!

Pál atya

A pápa a családról és a szexualitásról

II. János Pál pápa június 26-án, vasárnap az Úrangyala elimádkozása előtt a házasságról, a családról, a természeti törvényről elmélkedett. A család alapját — mondotta — egy férfi és egy nő közötti szeretet alkotja, amely kölcsönös önátadást jelent, egyúttal kifejeződik a házastársak szexuális egyesülésében is. Az egyháznak olykor szemére vetik, hogy a szexualitás témáját tabuként kezeli. Valójában azonban a történelem folyamán, a manicheus irányzatokkal szemben, a keresztény gondolkodás harmonikus és pozitív nézetet fejleszt ki az ember mi voltáról, elismerve, hogy létében a szexualitás jelentős és értékes szerepet tölt be.

Emlékeztetett a pápa a férfiak és a nők egyenlő méltóságának bibliai alapjára, majd arra mutatott rá, hogy szexuális különbözőségük egyszersmind nagy mértékben befolyásolja emberi lényüket. A szexualitás a Teremtő eredeti tervének

része, amelyet az egyház nagyra becsül és mindenkitől azt kéri, tisztelje jelentőségéhez mérten. Hangsúlyozta, hogy a szexualitás a szeretet kifejezését szolgálja, és nem lehet pusztán ösztönként megélni, önkényesen manipulálni. Jellegzetes pszichológiai, biológiai összetevőkkel rendelkezik, célja a férfi és a nő egyesülése, új élet világra jötte. A szexualitás „szerkezetének”, továbbá következményeinek tiszteletben tartása nem egyfajta moralizálás, hanem az emberről szóló igazság hirdetése.

Ennek az igazságnak az erejében erkölcsileg elfogadhatatlan az ún. „szabad szerelem”, a homoszexualitás és a fogamzásgátlás. Ezeknél olyan magatartásformákról van szó, amelyek kifogatják a szexualitás mély jelentőségét, megakadályozzák, hogy a férfi és a nő közötti szeretetközösség az élet szolgálatában álljon. VR/KAP

Deggendorfi búcsú

Dramai eseményekkel terhesen köszöntött a korai ősz Deggendorf városka lakóira az Úr 1338. esztendejében. A nyári termés messze környéken sáskák martaléka lett, a polgárok eladósodva, aggódva tekintettek az elkövetkező hónapok elé. Alsó-Bajorországban igen csak szigorú a tél. A feszült és elkeseredett hangulat első áldozata egy itt élő zsidó kereskedő lett. S még azokban a hetekben kegyetlen antiszemita pogromokba torkollott szerte egész Alsó-Bajorországban a deggendorfi gyilkosság. Sokan azt állították, hogy a termés pusztulását a zsidók gonoszága okozta, miként az ivóvizet adó kutakat is ők mérgezték meg galádul. S mindez nem elég: az oltáriszentséget is meggyalázták, „tövissel marták véresre” — állították Deggendorfban. A gyalázkodásból vádaskodás lett, a vádakból pedig a városka akkori lelkipásztorának dús fantáziája és elfogult tolla nyomán évszázadokig élő véres legenda, makacsul tartva magát a lassan végetérő XIV. századtól egészen napjainkig. Az állítólagos gyalázatos eseményre a helyi templom egyik oltárképe is emlékeztet, a vélt csodák köréje gyűlt legendacsokra pedig még inkább hihetővé tette az elmúlt századokban a hajdan történeteket. Olyannyira, hogy a XVI. századtól kezdve már a „deggendorfi kegyhely”-en rendszeresen búcsújárást is tartottak.

Am, hogy pontosan mi is történt valójában idestova 700 éve Deggendorfban, senki sem tudta. Egészen a közelmúltig. Amikor is az ugyancsak deggendorfi Manfred Eder — a regensburgi püspökség kezdeményezésére — alapos és körültekintő történeti kutatásba kezdett, hogy feltárja a hajdani események hátterét és összefüggéseit. Szerteágazó munkája eredményeit végül a regensburgi egyetem *Blick in die Wissenschaft* c. tudományos magazinjának tavalyi 3. száma tette közzé „Deggendorfi kegyhely, — Vitatott, zsidóellenes elemekkel tarkított ostyazarándoklat nekrológja” címmel.

A szerző többek között megállapítja: 1338-ban Deggendorfban gazdasági okok miatt gyilkoltak meg zsidókat — az ottani lakosok ugyanis teljesen el voltak adósodva zsidó hitelezőiknek. Kései utódaiknak mindenesetre jól jött és hasznosnak bizonyult a jövedelmező, évente visszatérő egyházi esemény, a búcsújárás. A következő századokban már zarándokok milliói jöttek Alsó-Bajorországba, nem csak hitbéli megerősödést, hanem gazdasági fellendülést is hozva az ittlakóknak. A zsidóknak mindinkább a válságokkal terhes XIV. században. Ritualis gyilkosságokkal, az oltáriszentség meggyalázásával vádolták őket, s ez szolgált az ellenük elkövetett szörnyűség igazolására.

A deggendorfi atyafiak kései utódjának, Manfred Edernek a tanulmánya s mindaz, amit napvilágra hozott, egyházi részről is fordulatot jelentett a sokszáz éves legenda történetében: a kutatási eredmények hatására a regensburgi püspökség leállította a világszerte utolsóként megmaradt antiszemita hátterű búcsújárást, miután már a Szentszék 1961-ben megtiltotta a Tirolban fekvő rinni *Szent Andráska* hasonló indíttatású tiszteletét. A regensburgi püspök, Manfred Müller ezzel kapcsolatban kijelentette: „Ha most egy látszólag jámbor legenda gonosz szellemű vádaskodásként lelepleződött, akkor késznek kell mutatkoznunk arra, hogy őszintén beismerjük hibáinkat — annál is inkább, mert rágal-

mazásról van szó, amely a zsidók, »idősebb fivéreink« (II. János Pál) jóhírének ártott tartósan, napjainkig. Kívánom, hogy a súlyos bűn e beismerése minden őszintén keresztény ember igénye legyen — nem utolsó sorban a nemzetiszocialista időkben a zsidók millióinak meggyilkoltatására és a korábbi évszázadok keresztényeinek zsidóellenességére való tekintettel.

Khim Antal, „Mérleg”

Választhatod a jót is!

Olvasói levél

Szüleinket megszökték, elítélték a szigorú nevelési metódusokért. Pedig mennyire igazuk volt! Tőlük tanultuk a fegyelmet, a jó viselkedést, igazmondást, tiszta életet; erkölcsi értékeket adtak tovább. Szerettük feljebbvalóinkat, Hazánkat, tudtunk lemondani nagy célokért, áldozatokat hozni!

És most? Az önzés, nagyravágyás, kapzsiság, erkölcsi romlottság olyan méreteket ölt, hogy szinte nem lehet megállítani. A tévé, a rádió, az újágok hintik a mételet. Pedig mennyi szépet, jót, nemeset, sugározhatnának! Mennyi szép téma van az irodalomban, képzőművészetben, tudományban! A Biblia kifogyhatatlan érdekes, tanulságos történetekben... Vagy újra olyan tapasztalatokra van szükség, mint Szodoma és Gomorra büntetése, vagy egykori földrészek, kultúrák eltűnése a föld színéről? Isten igazságos. De irgalmas is! *És nekünk választani enged!* Micsoda szabadság! Ha az életünket kísérő dübörgések zajából, a diszkók ricsajából, napi ideges lármák zűrzavarából kikapcsolódva csak egy kis időre csendet tudunk teremteni magunk körül: mit mond ez a csend nekünk? Halljuk-e benne Isten halk kopogtatását? Van-e bennünk egy kis rezdülés, vágy felfelé tekinteni? Tudunk-e igent mondani Istennek? Vagy inkább a kényelmes semmit választjuk?

Az ember két dolog közül választhat: az egyiket elfogadja, a másikat elveti. Nem lehet, hogy egyiket is egy kicsit és a másikat is egy kicsit: mert az már nem választás. Voltaképpen egyiket sem igényli! Krisztus is azt mondja: „A ti szavatok legyen: igen igen — nem, nem!” A laodiceai levélben olvassuk: „Nem vagy se hideg, se meleg. Bárcsak hideg volnál, vagy meleg, de mivel langyos vagy és sem hideg, sem meleg, kivetlek a szájból”. (Jel 3,15—17)

Nem lehet mindenkinek eleget tenni, ennek is, annak is megfelelni, előbb-utóbb színt kell vallani. *Isten is döntést kíván tőled!* Választhatasz hová tartozol. De tetteidért felelős vagy Isten előtt! Aki tehát felelősséget vállal másokért, el fog számolni azok lelkéért, akiket vezetett. És itt van a tanító felelőssége.

Gondold meg, mit vállalsz!

Antal Katalin (Miskolc-Tapolca)

R Ö V I D E N

Dél-Afrika katolikus püspökei országuk első szabad, demokratikus választásai után felszólítottak minden politikai és társadalmi csoportosulást, hogy „nyújtsanak kezét a barátság és az együttműködés jegyében” a másképp gondolkodóknak is. A választások békés lefolyása után most az a kérdés, hogyan tudjuk az apartheid örökségét közösen leküzdeni — hangsúlyozták a püspökök a Pretoriában nyilvánosságra hozott felhívásukban.

*

A katolikus papok száma Olaszországban az elmúlt évben csökkent ugyan, a seminaristáké azonban növekedett. 1993-ban 510 jelöltet szenteltek pappá, 30-cal többet, mint a megelőző évben. A papi hivatásra előkészülők száma 1993-ban 2238, 1992-ben 1972 volt. Az 57 millió lakosú Olaszországban több mint 55 ezer katolikus pap működik, 70 százaléuk azonban 5 évnél idősebb.

Egy erdélyi magyar püspök gondjai

REIZER PÁL SZATMÁRI PÜSPÖKKEL BESZÉLGET FEJŐS OTTÓ

II. rész.

É.: Épülnek-e új templomok?

R. P.: Az elmúlt 40 évben nem építettünk templomot. Csupán két templom épült föl a nagy szatmári árvíz után, ilyen címen engedélyezték. Most viszont 11 templom építéséhez kezdtünk hozzá, olyan is van köztük, amit még a világháború idején a boldog emlékű Scheffler püspök kezdett meg, aztán a háború-, majd a kommunizmus miatt maradt abba. Közben épültek hatalmas lakótelepek, ahol 10 ezer ember is él és templom messze földön nincs. Ilyen városnegyedekben építünk három helyen nagyobb templomot, altemplommal, plébániaközponttal, amely annak az egész lakónegyednek a lelki-, kulturális centruma lesz. Itt a híveink áldozatkészsége mellett feltétlenül szót kell ejteni a nyugatiak nagylelkű segítéséről.

É.: És milyen különleges lekipászt-

A qumráni tekercsek a Vatikánban

Angelo Sodano bíboros államtitkár a közelmúltban nyitotta meg a Vatikáni Könyvtár Sixtus-termében a holt-tengeri tekercseket bemutató kiállítást. Az ünnepélyes megnyitón először Luigi Poggi érsek, főkönyvtáros köszöntötte a jelenlévőket, hangsúlyozva, hogy Európában először láthatók a felbecsülhetetlen értékű dokumentumok. A Kr. e. 200-tól Kr. u. 70-ig tartó időszakból származó kéziratok első példányaira 1947-ben bukkant rá egy beduin kecskepásztor a Qumrán melletti barlangban. 1956-ig bezárólag, módszeres kutatások eredményeként több tízezer héber, arám és görög nyelven írt dokumentumot fedeztek fel a qumráni romok közelében lévő mészkőbarlangokban. Ezekből a Vatikáni Könyvtár most 12 tekercs-törédeket állít ki, kettő közülük körülbelül egy méter hosszúságú.

A kiállítás három részből áll. Az első a tekercsek világát mutatja be, vagyis képet ad az ősi Izraelről, és történelmi környezetükben helyezi el a dokumentumokat. Használati tárgyain keresztül mutatja be a kétezer évvel ezelőtti qumráni közösség mindennapi életét, az ásatások során előkerült csészék, kancsók, konyhaeszközök és gyékényszőnyegek segítségével.

A második részben a Qumránban talált kéziratok különböző típusai láthatók: a biblikus szövegek, vagyis azok, amelyek a héber Ószövetség kánoni részei, mint a Leviták könyve, a Zsoltárok; az apokrif szövegek, közöttük az ún. Háborús szabályzat, amelyet csak a hellenista judaizmus fogadott el; továbbá olyan szövegek, amelyeket nem valós szerzőjüknek tulajdonítanak, mint például Hénoch könyve, valamint a szekták életét irányító szabályokat tartalmazó kéziratok. A qumráni szektát egyébként a legtöbb kutató az esszénusok körébe utalja, mások azt tartják, hogy a szadduceusokhoz tartoztak, vagyis a papi arisztokrácia köréből kerültek ki.

Végül a kiállítás harmadik része a tekercsek és a modern tudomány kapcsolatát mutatja be, ismerteti a kéziratok felfedezésének, tanulmányozásának, illetve közzétételének történetét. Itt látható a Leviták könyvéből való hosszú töredék, amelyet óhéber nyelven írtak kvadrátírással, mellette pedig egy XVIII. századból származó Tóra monumentális példánya, amely a Leviták könyvének ugyanannál a részénél van kinyitva. VR / MK

tori metódusok vannak alakulóban a betegek számára? Nem elsősorban kórházra gondolok, hanem a lelki betegekre, akiket az élet valamilyen formában megburcolt, azokon milyen módon segítenek?

R. P.: Ezen a téren is van olyan kezdeményezés, amely a reményvesztettek, az igazán elesettek és elcsüggedteken próbál segíteni. Ilyen lelki segélyszolgálat működik itt Szatmárnémetiben, amelybe a lelkészeink is belesegítenek. Nagybányán, a kórház melletti hatalmas lakótelepen, épül egy nagy templom — legalább 10 ezer ember él ott —, hatalmas altemplom épül hozzá és természetesen a plébánosnak és a kiszolgálószemélyzetnek, sőt a nővéreknek is lakás. Szatmáron a Szamos parton egy gyönyörű parkban, a 16-os mikrórajonban legalább 8 ezer ember várja az új templomot, ez az idén valószínűleg elkészül, még egy kevéske segítségre lenne szükség. Nagykárolyban is a főút mentén, az új lakónegyed körzetében, Betizon épül új templom. A régít a század elején építették, de az alapja már rossz volt és dűledeztek a falak. Egy év alatt tető alatt lesz, ott ezer lélek él és kellett nagyon a templom. Ott is épül altemplom, az ifjúsággal való foglalkozás céljából. Van egy Körcejes nevű falu Szaniszló mellett, ahol építeni akartak, a 2. világháborúban el is kezdték, aztán a nehézségek miatt abbamaradt, az a templom is majdnem kész. Aztán Túrterebes-hegyen él olyan közösség, ahol 200 hívünk van, plusz legalább 200 görögkatolikus még, akiknek soha nem volt templomuk, mindig házban miséztek, most már kész van.

É.: Igazán lelkesítő, szép eredmények!

R. P.: Mondom tovább. A templomok között még említhetem a Lajosvölgy-i hutát, ahol 1500 hívünk van és egy házból átalakított templomban miséztek eddig. A hívek mondták — nagyon jólelkű hívek —, ők mindent megtesznek, hogy új templomuk legyen. Ott is már az alapozáson túl vagyunk. Említhetem az Adorján nevű községet, ahol szintén megkezdték az 50-es években egy templom építését, az alapokig jutottak. Hála Istennek, most folytatni tudtuk, az idén befejezzük. Van egy Egri nevezetű község, ami Mikolához tartozik, ott is legalább 200 a hívünk, soha nem volt templomuk, házakban miséztek. Szatmárnak egy külvárosában is — Kak-szentmártonnak hívják — ahol hatalmas árvíz pusztított, szintén épül egy kápolna. Ismétlem, híveink áldozatossága mellett a külföldi testvérek gyűjtéséből sokat kaptunk és a segélyszervezetek is segítettek.

É.: Milyen az együttműködés az állami, városi, községi hatóságokkal?

R. P.: A községekben nincsen probléma. A helyhatósági választásokon nagyon sok olyan ember került föl, akik támogatják az egyházat, még ha nem is katolikusok. Tehát községeinkben igazán jó az együttműködés, sőt városokban és megyeszékhelyeken, így Szatmárnémetiben is személyes kapcsolatunk van a prefektussal, plogármesterrel, más hatóságokkal. Amiben tudnak, tényleg segítenek. A legfelsőbb állami vezetéssel a kapcsolat: kifelé ők is mutatják a jószándékot, de a politikai szándékok nekünk a legtöbbször nem kedveznek és az államhatalom csúcsán számunkra hasznos és kedvező törvények nem születtek meg és kevés a reményünk, hogy azok a mi hasznunkra fognak születni.

Gondolok itt főleg az említett vallásügyi és tanügyi törvényre.

É.: Amint látjuk, az utolsó időben a fejlődés nagy, egyrészt az elmaradottak behozására, másrészt még vannak nagy tervek és a szükségnek megfelelő építés folyik. Mik az álmai? Mit vár a következő esztendőktől? Mire lenne mégis leginkább szükség?

R. P.: Tisztában vagyunk vele, hogy a legnagyobb baj a lelki és erkölcsi romlás. Azt kell leginkább gyógyítani, erre törekszünk, hiszen hiába építünk fala-

Katolicizmus és kultuszok

Részlet dr. Tarnay Brúnó fenti címmel megjelent könyvéből, amely a terjeszkedő új vallási mozgalmakkal foglalkozik.

AZ UTOLSÓ NAPOK SZENTJEINEK EGYHÁZA

Ismertebb néven: mormonok. Joseph Smith, a farmer, az igazi egyházat keresve többször látott angyalokat, 1823-tól. Smith egyháza alapítása folyamán gyilkosság áldozata lett. A fiatal társulat Amerikán végig vándorolva Utah államban, a Nagy Sós Tónál épített várost: Salt Lake City-t és templomot, hihetetlen erőfeszítés árán. Szervezett, világméretűben elterjedt, 1987-ben 6,1 millió tagja volt. Nem tekinthető kereszténynek, mert politeista tételei vannak: az Atya, a legfőbb istenség, a Fiú ennek a földnek istene, mindkettőnek érzékelhető teste van, a Szentléleknek is, emberi formával. Az ószövetségi két istennevet két különböző személynek tulajdonítják: Elohim az Atya-istenség, Jahve pedig teremtménye, azonos Jézus Krisztussal.

Különös tanításuk, hogy Jézus az Egyesült Államokban megismételte földi életét, csodákat tett, apostolokat választott és a „tökéletesebb evangéliumot” hirdette. Ezt tartalmazza Mormon könyve. Nem a Biblia, hanem ez a könyv tanításaik elsődleges forrása. „Hiszünk a Bibliának, ha fordítása hűséges és hiszünk Mormon könyvének, amely Isten szava.” Ezt aranytáblára vésvé angyal adta át Smithnek.

Akik azt állították, hogy látták az aranytáblát, kijelentették, hogy „nem testi szemmel” látták... Kiderült a szövegből, amelyet Smith fordításra átadott, hogy plágium: Spaulding presbyteriánus lelkész regényének némileg módosított változata. További kinyilatkoztatásait tartalmazza a „Tanítás és szövetségek” és „Az igazgyöngy”.

Istenre és az emberre vonatkozó hiedelmeik: Isten olyan volt egykor, mint az ember, az ember olyan lehet egyszer, mint az Isten. Az első ember szellemi lény volt, születése előtt Ádám Mihály arkangyal inkarnációja (ősi mítosz a korai apokrif iratokból) Éva ellenben halandó. Az ősbűn azért történt, hogy emberek szülessenek és a földön örömeiket élvezzenek. A bűn nem Istennel, hanem a fejlődésnek való ellenszegülés. A megváltás Krisztus által történt meg.

Az elhunyt kereszteletlének üdvözítéséért gyakorolják a „halottak keresztségét” ezért kutatják nagy igyekezettel családfájukat: okirataik gyűjteménye a világ legnagyobb genealógiai irattára.

A halál utáni élet három fokozata: a mennyei dicsőség vagyis átistenülés, földi megdicsőülés vagyis az új földön folytatott élet, földalatti vagy inkább földön-

kat, ha a lelkek templomát nem építgetjük. Úgy érzem, egyházmegyénkben erre megvan az akarat, papságunk is érzi, hogy a lelkek templomát kell igazán építeni. Hagy említsem ezzel kapcsolatban, hogy lelki gyakorlatos ház építését is tervezzük, azt hiszem, rövidesen el is készül. E házban arra kérjük a Mindenható, hogy az erkölcsi romlást, rombolást végleg eltakaríthassuk és segítsen felépíteni a lelkek világát. Tudjuk, ez csak hosszú, kemény, következetes, lélekkel teljes munka eredménye lehet.

É.: Püspök atyának és az egész egyházmegyének kívánjuk, hogy célkitűzéseik mihamarabb emgvalósuljanak. Ezért imádkozunk mi is. Köszönöm a beszélgetést.

túli megdicsőülés: élet más bolygókon. A kárhozottak száma nagyon csekély. — Isten az örök anyag szervezője, nem Teremtő. — A vég akkor következik be, amikor minden szellemi lény megtestesült, akit Isten a földi életre rendelt. — Az ezeréves ország után jön létre az eszményi „új föld”.

Egyházatnak: a jeruzsálemi egyház eltért az igazságtól, Jézus Krisztus Amerikában is alapított egyházat. Mivel az Államokat a polgárháború megosztotta, Joseph Smith állította helyre Krisztus egyházát Amerikában.

Megkülönböztetik az alacsonyabbrendű ároni papságot, amely diakónusokból, tanítókól és a szent lakomát végző papokból áll, — a magasabb fokozatot képviselő melkizedeki papságtól.

A „legöregebb”, a „hetvenek”, a főpap, a pátriárkák és az apostolok a szervezet legfőbb vezetői. 12 éves kortól bármely férfinemen lévő a papi rendbe vehető fel. A világon Utahon kívül számos templomuk van. A templomban történik saját szentségeik kiszolgáltatása: a keresztséget alámerítéssel végzik, ha a szektához valaki hűtlenné lett, megismétlik. A kézfeltétellel papot szentelnek, a hívőket beavatják, különlegesen pedig a betegeket gyógyítják. A lakoma kenyér és víz, a bor élvezete tiltva van. A „pecsét” a földi házasságot mennyei érvényűvé teszi, a csupán földi házasság a halállal megszűnik.

Számos összejövetelük van: ünnepnapokon legalább két istentisztelet, lényeges a heti családi találkozó, rendezvényekkel minden tagot a szekta közösségéhez láncolnak. Kötelező az 1–2 éves missziós tevékenység fiatal férfiakkal, valamennyiüknek le kell adniuk jövedelmük egy tizedét, ebből a jelentős közös vagyonból tartják fenn kulturális és karitatív szervezeteiket. Alkohol, dohány, kávé és tea tiltva van. Propaganda eszközeik: a házak látogatása, az ismert „Das Beste” című kiadvány, amely főként regények kivonatát tartalmazza.

Az ökumenikus mozgalomban semmiképpen sem vesznek részt, az áttérőket újra keresztelek, korábbi egyházukból hivatalos nyilatkozattal ki kell lépniük.

FATIMA ÉS AZ EMIGRÁCIÓ

A katolikus hírközlés napról-napra részletesen beszámolt a fatimai „vándorszobor” (a kegyszobor másolata) magyarországi körútjáról. Ez így van rendjén. Azt viszont csupán egy-két szó erejéig — ha egyáltalán — említették, hogy Fatimában az impozáns keresztutat és kápolnát a nyugati magyar emigráció áldozatkészségéből emelték 1977-ben. Otthon persze, tapasztalat szerint, nem dívik az emigráció teljesítményeiről számot adni, mégkevésbé azokat értékelni.

Mennyire vagyunk vallásosak?

HOGYAN TÖRTÉNIK A VALLÁSSÁG FÖLMÉRÉSE ÉS AZ Mennyire TEKINTHETŐ OBJEKTÍVNEK?

— A kérdésekre Szemerszky Mariann fiatal szociológus, a „Szonda Ipsos Intézet” tudományos kutatója válaszol:

— A vallásosság köztudottan egy társadalom azon jellemzői közé tartozik, amelyek csak igen lassan változnak. Ezt támasztják alá a felmérések adatai is: 1991-ben a felnőtt lakosság 17%-a mondtotta magáról azt, hogy az egyház tanításait követve mélyen vallásos — és 1993 októberében is a megkérdezettek 15 százaléka vallotta magáról ugyanezt. Annak idején a mintában szereplők 49%-a, most 54%-a jellemezte magát úgy, hogy vallásos a maga módján”. Az 1993 őszi készült felmérések adatai szerint a megkérdezettek egyötöde nem hívő, öt százaléknál nem tudják eldönteni, hogy vallásosak-e vagy sem.

— *Hogyan állapítható meg a lakosság felekezeti megoszlása?*

— Két irányból közelíthetjük meg a kérdést: egyrészt vizsgálhatjuk azt, hogy kit milyen vallásban kereszteltek meg, másrészt azt, hogy ki melyik vallási csoportba tartozik jelenleg. Míg a keresztelés tényére vonatkozó válaszok lényegében megfelelő képet adhatnak a valóságról, addig a jelenlegi vallási felekezethez tartozás már sokkal bonyolultabb megközelítést igényel. Különösen így van ez, ha figyelembe vesszük, hogy a szociológia mintavételi

módszerek eredményeit mindig csak bizonyos hibahatárok között szabad értelmezni, s ennek következtében a kisebb felekezetek aránya külön-külön egyáltalán nem, de összességében is csak bizonyos óvatossággal mutatható ki.

— *A kutatások szerint a felekezeti megoszlás ma hogyan alakult Magyarországon?*

— A legfrissebb vizsgálatok szerint a felnőtt lakosság 71 — 72%-a katolikus, 16—17%-a református, 4—5%-a evangélikus, 5—6%-a felekezeten kívüli, míg néhány százaléka egyéb vallású. Megjegyzem, a magukat katolikusoknak vagy protestánsoknak vallók sok esetben a megkeresztelésük tényét „rög-zítették”, s nem az aktív vallásgyakorlást. Ide tartozik az a témakör is, hogy sokan úgy látják, növekszik a fiatalok között a vallásosak aránya. Ennek azonban ellentmondani látszik az 1992 novemberében négyezer 10—17 éves fiatal körében végzett reprezentatív vizsgálat, amelynek adataiból kitűnik, hogy az ebbe a korcsoportba tartozók 21%-át nem keresztelték meg, 52%-uk pedig nem szokott templomba járni. Hozzáteszem, hogy az Oktatáskutató Intézetben felvett adatok hasonló eredményre utalnak.

— *Lehet-e a vallásosság „intenzitása”, mélységét feltárni az önk vizsgálatai segítségével?*

— Annak feltérképezése, hogy az egyes felekezethez tartozók szorosabban, vagy gyengébben kötődnek vallási csoportjukhoz, további nehézséget jelent. Ennek vizsgálatára lényegében csak a nagyobb felekezeti csoportok, a katolikusok és protestánsok esetében nyílik lehetőség. Az 1991 nyarán készült felmérés adatai szerint hetente egyszer, vagy annál gyakrabban csupán a megkérdezettek 10%-a jár templomba, míg azoknak a száma, akik soha, még nagy egyházi ünnepeken — karácsonykor és húsvétkor — sem mennek el istentiszteletra, 38%-ra tehető. A rendszeres templomalátogatók között az idős, vidéken élő nők vannak többségben, míg a másik csoportba inkább a fiatal, magasan képzett városi férfiak tartoznak. A reformátusok közül majdnem minden második soha nem vesz részt istentiszteleten, szemben a római katolikusokkal, akiknél ez az arány csak 30%. Ami nem azt jelenti, hogy a reformátusok jobban eltávolodtak volna a vallásuktól, sokkal inkább arról van szó, hogy a protestánsok között több, aki a „maga módján vallásos”, s a katolikusok szigorúbban követik egyházuk tanításait, ami a két egyház történetéből, mentalitásából, filozófiájából is adódhat. Ezt lényegében az Oktatáskutató Intézetben nemrég elkészült felmérés adatai is alátámasztják. Eszerint a felnőttek 24%-a jár legalább havonta templomba: a katolikusok között ez az arány 27%, szemben a protestánsokkal, akiknek 20 százaléka vesz részt havonta egyszer istentiszteleten.

— *Hazánkban a vallásnak mekkora jelentősége van az emberek számára?*

— Ha ezt a kérdést tesszük fel, hogy mennyire fontos Isten a kérdezett életében, azt találjuk, hogy összességében — egy tízfokú skálán — közepesre értékelik ezt, és 20 százaléknál vannak azok is, akiknek egyáltalán nem, és azok is, akiknek nagyon fontos az Istenben való hit. Az átlagosnál nagyobb szerepet játszik az istenhitt a falvakban élő, idősebb nőknél, míg az átlagosnál kisebbet

Sérült fiatalok nyári tábora

Az ötlet az osztrákoktól indult ki, több mint tíz éve. A Máltai Lovagrend keretében működő „Malteser Hospitaldienst” kezdetben csak a szomszédos országok testvérszervezeteit kereste meg, javasolva, rendezzenek testi-sérült fiatalok számára nyári tábort. Ez megfelel a rend célkitűzéseinek, lehetőséget ad ezekben a fiataloknak, hogy gondtalanul nyaralhassanak, megismerjék egymást, a „Hospitaldienst” fiataljait pedig mozgósítja testi-sérült társaik ápolására, a velük való foglalkozásra és baráti kapcsolatok kialakítására.

Azóta tízszer rendezett a Máltai Lovagrend valamelyik európai szövetsége hasonló találkozót, minden évben más országban. A tizedik tavaly folyt le Szolnokon, a 11-eket a svájci lovagok rendezték idén július 28-a és augusztus 4-e között a Vierwaldstätti tó közelében fekvő Melchtalban.

Amikor a svájci hadsereg megtudta, miről van szó, készségesen bocsátotta rendelkezésre a hegyóriásokkal szegélyezett völgyben fekvő kórház-üdülőjét. A közel 30 egyszerűen, de korszerűen berendezett barakk, ideálisnak mutatkozott az Európa 13 országából érkezett mintegy 400 fiatal befogadására, akiknek majd a fele volt testi-sérült a többiek gondjaira bízva. A nagy nyugat-európai nemzetek, németek, franciák, olaszok, spanyolok képviselőin kívül volt belga, holland, osztrák, svájci és ír csoport, sőt még svédek is, a máltai lovagrendet jellemző ökumenikus testvériség jegyében. Közép-Európát a lengyelek, horvátok és magyarok képviselték, közöttük néhány erdélyi mozgássérülttel.

A rendkívül színes program keretében a résztvevők számára hajókirándulást szerveztek a Vierwaldstätti tavon és azt követően városnézést Luzernban. Egy másik alkalommal a festői fekvésű Interlakent, a svájciak nemzeti szentjének, Flüei Szent Miklósnak közelben fekvő szülőfaluját és remetecelláját látogatták meg.

A tábor hatalmas kápolnájában naponta volt szentmise, három alkalommal nagyobb ünnepélyességgel valamennyi résztvevő számára. A vallásos programot a rend két svájci káplánja szervezte, az ír, a francia és a magyar szövetség rendi lelkészének közreműködésével.

A lelki program semmiképp sem akadályozta, inkább elősegítette a tábor céljának megvalósítását: a kikapcsolódást, az egymás felé fordulást és a szórakozást. Ez utóbbiból volt bőven: a svájciak nemzeti ünnepük alkalmával népi táncaik és muzsikájuk bemutatásával kedveskedtek vendégeiknek, de volt sportvetélkedő és esténként „disco”, amely felejthetetlen élményt jelentett a toloszéken fiatalok számára. Megható látvány volt, hogyan táncoltak velük gondozók, ritmikusan ide-oda, előre-hátra, jobbra-balra mozgatva a kis koscsikat.

a vidéki városokban lakó fiatal- vagy középkorú szakmunkás férfiak körében. Ez utóbbi csoport negatív viszonyulását a vallással valószínűleg azzal magyarázható, hogy ez a réteg, amelyik az utóbbi évtizedekben a falvakat otthagya a városokba költözött, s ezzel régi értékrendjét elveszítve elfordult a vallási hagyományoktól. Meglepő módon: 1991-ben Magyarországon a megkérdezettek egy-negyedénem tudott válaszolni arra a kérdésre, hogy mi a Biblia, s kétszer ennyien voltak azok, akik nem tudták, mi az Újszövetség.

T. I. (Kisalföld)

A tábor befejező programján a humor, a móka, a szellemesség nem ismert határt. A magyar csoport — ezt mindenképpen meg kell említeni! — a „János vitéz” pantomim változatával aratott nagy sikert, és elnyerte a zsűri külön díját.

A következő évi nyári tábort Németországban rendezik. Akit csak egy kicsit is megérintett ennek a találkónak a légköre, tudja, mekkora áldás a sérült fiataloknak ez a fajta együttlét. Itt nem nekik kell alkalmazkodniuk a társadalomhoz, hanem az alkalmazkodik hozzájuk.

FRANK MIKLÓS

*

A BUDAPESTI SZENT JOBB KÖRMELET ZAVARÁSA

Budapesten augusztus 20-án, a késő délutáni órákban tartott hagyományos Szent Jobb-körmeletet felháborító módon próbálták megzavarni. A belváros fölött ugyanis alacsonyan köröző, zúgó repülőgépek különféle reklám röplapokat szórta a több tízezres imádkozó, éneklő hívőcsereg fejére. — A jelenség óhatatlanul a Rákosi-korszak „elmés” metódusait juttatja eszünkbe.

GYÉMÁNTMISE FELDEBRŐN

Az ősi feldebrői műemlék-templomban ünnepelték a legendáshírű „pócspetri plébános”, Asztalos János pappászentelesének 60. évfordulóját. Az 1910-ben Feldebrőn született, ma 84 éves, sokat szenvedett Asztalos János egészségi állapota nem tette lehetővé, ezért Kovács Endre püspök mutatta be a gyémántmisét. Mint ismeretes, a rendőrgyilkossággal vádolt plébánost Rákosiék halálra ítélték, majd az ítéletet életfogytiglani börtönre változtatták. Az októberi forradalom alatt, 1956 októberében sikerült Nyugatra menekülnie. A politikai fordulatnak köszönhetően 1989-ben hazatért. Érthetetlen módon a nemrégiben megjelent Magyar Katolikus Lexikon „elfelejtette” Asztalos Jánost megemlíteni.

A NÉMET PLÉBÁNIÁK EGYHARMADÁNAK NINCS PLÉBÁNOSA

München: Németországban a katolikus plébánia-közösségek egyharmadának nincs saját plébánosa, vagyis a 13.327 plébánosi hely közül 4524 nincs betöltve. Ezeket a számokat egy szakmai megbeszélésen tették közzé a bajorországi Andechs kolostorában.

A találkón, amelyen püspökök, liturgikus szakemberek, plébánosok vettek részt, hangsúlyozták, hogy a pap nélküli istentisztelet csak szükségmegoldás lehet, nem szabad természetesen tekinteni. A német nyelvterület több egyházmegyéjében már bevett gyakorlat, hogy férfiakat és nőket bíznak meg az igeliturgia megtartásával, ha pap nem áll rendelkezésre. Különösen vidéken nyújtanak erre lehetőséget. KAP/MK

ŐSZI PINCÉZÉS

1-ső vers, mely a Bor szellemének ébredését a Szőlő roncsaiból a Fel-támadáshoz hasonlítja.

A nap ocsúja most csorog;
piros levél a venyigén;
a prészáz felé megyek én;
a nagy kulcs zajjal megforog.

Csöndes a tanya, nincs dolog.
Szunnyad a must a csömögén,
s a pince tikkadt melegén
pihennék boldog óborok.

A sárga murci buggyborog;
ébred a must a csömögén,
mint Lélek a holt váz felett.

Ó pinceszáj, illatos kripta!
Így leng e bús prészáz felett
a Fel-támadás árága titka.

Babits Mihály (1883–1941.)

KÖNYVESPOLC

JEAN GUITTON — IGOR BOGDANOV — GRICHKA BOGDANOV: ISTEN ÉS A TUDOMÁNY. Fordította: Török József. Szent István Társulat, Budapest 1993.

A felvilágosodás kora óta a tudomány, miközben az ember a megismerhető világ határait kutatta, egyre élesebben találta magát szemben a hit által tanítottakkal. Minthogy azt sugallta, hogy vagy a tudománynak hiszünk, vagy megmaradunk a vallás „rabságában”, — átöröklöttnek látszó fal kezdett emelkedni a szellem és az anyag, Isten és a Tudomány világa között. A feszültség feloldásában legtöbbször talán az 1927-es esztendő hozta. Ugyanis éppen ekkor fejtette ki Lemaître kanonok a világegyetem tágulásáról vallott nézeteit, ekkor tették közzé Teilhard de Chardin és Albert Einstein legfontosabb gondolataikat, ebben az évben „hivatalos elismerés” kapott a kvantumelmélet is. A kvantumfizikával elénk táruló radikálisan új út pedig előbb-utóbb át fogja formálni az emberiség Univerzumról alkotott elképzeléseit és a megismerhetetlenség az isteni misztérium megismerhetetlen világáig, a Max Plank által „felhúzott Plank-fal” határáig tudja kiterjeszteni. Kopernikus óta a tudomány ilyen határozott fordulatot még nem tett Isten felé.

A könyv szerzői egy filozófus és két fizikus. J. Guilton a Francia Akadémia tagja, Bergson követője, korunk egyik legkiválóbb keresztény filozófusa, Igor Bogdanov és Grichka Bogdanov az asztrofizika, illetve elméleti fizika doktorai, Ronald Barthes tanítványai, — ők hárman folytatnak rendkívül érdekes beszélgetést egymással a tudomány mélységei mögött meghúzódó Istenről. A modern tudományos gondolkodás eredményeiből kiindulva a metafizika és a szellemi útonalát javasolják, amely lehetőséget kínál a tudomány és a vallás, az idealizmus és realizmus, a spiritualizmus és materializmus ellentéteinek kibékítésére. Úgy hiszem, figyelem-felkeltőnek elegendő, ha ideírom a tartalomjegyzék néhány fejezetcímét: Big Bang — Véletlen vagy szükségesség? — A valóság mezei — A szellem az anyagban — Szétvártó univerzumok — A metarealizmus felé — Miért van inkább valami, mint semmi?

Azoknak ajánlom a könyv elolvasását, akik Isten nemcsak a szívük és érzelmeik, de eszük és értelmükkel is keresik. Erdős szellemi kalandban lesz részük.

Jezsó Ákos, Budapest

Hírek - események

A PÜNKÖSDI BÚCSÚ CSÍKSOMLYÓN

„Minden kedves testvérünknek s minden jóakarát embernek a Szentléleksten kegyelmét s a Boldogságos Szűzanya bőséges áldását kívánjuk!” — így állt a csíksomlyói ferencesek pünkösdi búcsúra szóló meghívójában. A ma már Csíkszereda elővárosának számító Csíksomlyóra idén százezres tömeg érkezett, hiszen a pünkösdi búcsú a Székelyföld, sőt az egész Erdély magyarságának méreteiben is legnagyobb vallásos eseménye. A diktatúra idején a félelem miatt csak mintegy 10 ezren vettek részt a búcsún, 1990-től kezdve azonban a zárandokok száma rendkívül megnőtt. Sokan a moldvai csángók közül gyalog teszik meg a hosszú utat a Kárpátokon keresztül.

Az idei búcsú május 20-án esti szentmisével kezdődött. De a templom egész éjszaka nyitva volt a virrasztó zárandokok részére. A nagy zárandoklat május 21-én, szombaton folyt le, s az ün-

nepélyes szentmisét hagyományosan a Nagysomlyó és Kisomlyó hegy közötti nagy térségen Jakubinyi György gyulafehérvári érsek és Miklósházy Attila, a külföldi (Nyugaton élő) magyarok püspöke celebrálta.

KERESZTÉNY NŐK KÜLDETÉSE

II. János Pál pápa nemrégiben ismét dolgozószobája ablakából köszöntötte az általános kihallgatásra összegyűlt híveket. Hozzájuk intézett beszédében a keresztény nők méltóságáról és küldetéséről elmélkedett. A témát azzal indította, hogy az egyház mindig nagy fontosságot tulajdonított a nőknek, a jelen időben pedig különös reménységgel tekint rájuk, mint a jövő zálogai felé. Azt, amit női emancipációnak neveznek, azt az egyház az emberi személy méltóságáról ki nyilatkoztatott tanítás fényében szemléli. A keresztény antropológia tükrében minden emberi személy sajátos méltósággal rendelkezik, és a nők méltósága nem kisebb a férfiakénál. Ennek megfelelően az egyház azt tanítja, hogy a férfi és a nő egyenlőségének az elvét, akár a személy méltóságáról, akár az alapvető jogokról van szó, valamennyi következményével együtt maradéktalanul meg kell valósítani.

A Szentatya emlékeztetett arra is, hogy a nő számára nem lehet a férfiasodás a tökéletesedés útja, amely során szinte elveszítené női sajátosságait. Ezzel szemben inkább arról van szó, hogy egyenlők a különbözőségekből, ami nem jelent szükségszerűen végletes szembe fordulást egymással.

Mária fénye a mai nőkre is szétárad, segít régi és új problémáik megoldásában, méltóságuk és jogaik elismerésében és elfogadásában. A nők általa sajátos kegyelmet kapnak, mégpedig azt, hogy szövetségben éljenek Istennel méltóságuk és küldetésük szerint. A nők arra hivatottak, hogy a rájuk jellemző módon kapcsolódjanak be Jézus megváltó művébe. A nőkre nagy szerep vár a jövő Egyházában!

Ezekkel a szavakkal zárta a zárandokokhoz intézett beszédét a Szentatya.

MK

ÓKATOLIKUSOK

A NŐK PAPPÁSZENTELÉSÉRŐL

A németországi ókatolikus egyház Mainz-i szinódusa — amelynek 140 résztvevője közül 40 nő volt — 124 „igen” szavazattal elfogadta azt a beadványt, amely szerint „a nőket mostantól kezdve ugyanaz a jog illeti meg a felszentelésre, mint a férfiakat”. Ezzel az ókatolikusok lényegében csatlakoztak az angliai anglikán egyház gyakorlatához. A szinódus nézete szerint „a teológiai kutatások, valamint ökumenikus tárgyalások kimutatták”, hogy a nők felszentelése nem tanbeli, hanem fegyelmi kérdés”. Mivel szerintük belátható időn belül nem várható közös ökumenikus döntés, a németországi ókatolikusok élnek a helyi egyház önállóságával és az 1989-ben tartott szinódusuk alapvető döntését jogerőre emelik. Szerintük ugyanis a nőknek papi hivatásból való egyetemes kizárása „igazságtalanság” és a mostani döntés „egy nagy történelmi igazságtalanság jóvátétele”.

Az ókatolikus egyház 1870-ben jött létre tiltakozásul a pápa tévedhetetlenségéről az első vatikáni zsinaton elfogadott dogma ellen. Minthogy nem fogadták el az új dogmát, ezért nevezik magukat ókatolikusoknak KNA

C S E R K É S Z É L E T

A bécsi Széchenyi István cserkészcsapat idén Stájerországban táborozott a Rába völgyében. Szép táj adta a keretemes hátterét, Vörösmarty Mihály „Csongor és Tündé”-jét dolgozták fel. A nagyobbak négy napos hegyitúrán vettek részt, s hol szénapajta, hol menedékház volt a szálláshelyük. A második héten együtt táborozott a csapat: a kiscserkészek házbán, a cserkészek sátorban, összesen 61-en. Valentiny Géza prelátnak köszönhetően erdélyi, felvidéki és magyarországi gyerekeket is vendégül tudtunk látni, de Párizsból is csatlakoztak hozzánk néhányan. A fiatalok lelki gondozását Ft. Hegyi György, nt. Szépfalusi István és András Imre SJ végezték. András atya előtt, a tábor végén 4 kiscserkész és 14 cserkész tett ígéretet, illetve fogadalmat. A tábor után ketten a Fillmore-i Sik Sándor Cserkészparkban segédtisztí képesítést szereztek.

*

Szeptember 24—25-én a Kastl-i (BRD) Hárshegy-Cserkészparkban került sor az Európai Akadályversenyre, melynek alapjául Herczeg Ferenc: Pogányok című regénye szolgált.

*

A Szlovákiai Magyar Cserkészszövetség július 16-án avatta föl Paláston, Középszlovákiában, a „Beszédes Lajos Cserkészparkot”. A névadó a két világháború közötti szlovákiai magyar cserkész, főleg a vezetőképzés egyik kimagasló egyénisége volt. Az ünnepségen részt vett, és köszöntőt mondott a Külföldi Magyar Cserkészszövetség ügyvezető elnöke, Lendvai-Lintner Imre.

C S E R K É S Z E K A C S E R K É S Z E K É R T

A Külföldi Magyar Cserkészszövetség a Kárpát-medence országaiban, több szinten segíti a magyar cserkészlet újjáépítését. Az évről-évre meghirdetett ösztöndíj pályázat résztvevői közül 302 jelölt szerzett felsőbb szintű cserkészvezetői képesítést a Kárpát-medence országaiból. Magyarországon nyomtatott és szétosztott cserkészkönyvekből több mint 50 ezer, külföldi kiadványokból pedig 10 ezer példány jutott el az érdeklődőkhöz.

Számítógépre pénzsegélyt adtunk Szlovákia, Kárpátalja, Erdély, Vajdaság, Magyar Cserkészszövetségeinek. A Kárpát-medencében újjáépülő magyar cserkészletet összesen 233 ezer dollár összegű támogatásban részesítettük.

Mindezt a külföldi magyarság jóindulatával, önfeláldozó támogatásával tettük. Hálás köszönetünk érte.

B. G.

*

S Z E N T I S T V Á N - N A P G R Á C B A N

A Christiana Hungaria, Keresztény Magyarok Egyesülete ebben az évben, augusztus 23-án tartotta meg a 45. hagyományos Szent István napi megemlékezését, a gráci Gösser Bräu vendéglő erkélytermében. Az ünnepi beszédet Mayer Rudolf elnök mondta. A német nyelvű részben — mert az ünneplők felét osztrák barátaink tették ki — történelmi áttekintést nyújtott a honfoglalásról, a kalandozásokról és Szent István királyról. A magyar nyelvű rész témája volt: hogyan ítélték meg István királyt a kortársak, továbbá ismertette a Szent Jobb történetének főbb epizódjait. Az ünnepély hivatalos része a magyar Hísekegy elmondásával kezdődött és a Himnusz eléneklésével ért véget. A résztvevők az ünnepély után még jó ideig együtt maradtak.

M.R.

I N T E R M E Z Z O

Az „Őszi koncert”-ből

Gyümölcsös ősz, te vérző, koszorús,
én hódolója vagyok a gyümölcsnek.
Szeretem a virágok táncait,
de az érett gyümölcs mély szava bölcsebb.
Ő már a cél, a szín, a hervadás,
nyarak alusznak benne, cukrok íze,
remény, öröm, valóvá semmisítve,
ő már a vég, az állomás, a nász.
Én szeretem az égő-ftaltat,
de várva-várom a bús diadalt,
az utolsó-halálost, szomorút,
mely lekezem tehozad igazítja,
tedd, vérző ősz, nehéz fájdalomimra
és életemre komoly koszorúd.

Kosztolányi Dezső (1885—1936)

G R Ó H B É L A G Y É M Á N T M I S É S

Az Életünk hasábjain az 1991. novemberi számában rövid áttekintést adtunk „A külföldi magyar ifjúság szolgálatában” — címmel az akkor nyolcvanadik évét betöltő Gróh Béla életéről és munkájáról. Most sem mehetünk el megemlékezés nélkül, amikor az idén belépett a gyémántmisés lelkipásztorok sorába. Abban az időben a Szentszék pápai prelátsi kinevezésben részesítette, most pedig, amikor a gyémántmiséjéhez érkezett, eljött hozzá Magyarországról Innsbruckba Konkoly István szombathelyi püspök, hogy személyesen fejezze ki jókívánságait a jubilánsnak. Ő, a szombathelyi egyházmegye papja volt és jogilag, valamint lelkében az maradt külföldi életében is. Az öt üdvözlők sorából még megemlíthjük László István volt kismatroni püspököt.

Nem térünk vissza életpályájának ismertetéséhez, de emlékezetbe idézzük azt, hogy 1948-ban menekülnie kellett Magyarországról és külföldi lelkipásztori munkájának legkiemelkedőbb területe a menekült magyar ifjúság lelki felemelése volt. Ezt a célt szolgálta Innsbruckban a magyar ifjak otthonának megteremtésével. Csak tisztelettel gondolhatunk arra a rengeteg fáradásra, amellyel létrehozta a ma is fennálló Mindszenty Kollégiumot, és mint annak igazgatója évtizedeken keresztül ellátta lelki irányítását. Fennállásának anyagi alapjait ő biztosította és mindennapi gondjai is az ő vállalt terheltek. Megfordult az otthon falai között Mindszenty József bíboros hercegprímás is, akinek a nevét viseli a Kollégium.

A második világháború utolsó éve óta a különböző nemzetek százezrei vonultak Ausztrián keresztül, és részben itt telepedtek le. Nem lehet eléggé hangsúlyoznunk, hogy az állami szervek magukban nem tudtak volna megbirkózni a feltornyosuló nehézségekkel. Ebben a nagy népvándorlásban az egyház nyújtott segítséget a hazájukat vesztő menekülők tömegeinek. Főként a magyar ifjúság felkarolásával Gróh Béla derekasan kivette a részét ebben a mentő szolgálatban.

Az Úr megadta, hogy teljes egészségben és fiatalos szellemi frissességben érje meg primiciájának hatvanadik évfordulóját az a lelkipásztor, aki a fiatalokért olyan sokat tett.

Kerny Géza

M E G T A L Á L T Á K G I O T T O E G Y E L V E S Z E T T N E K H I T T F E S T M É N Y É T

Az egyetemes festészettörténet egyik legnagyobb alakjának, az itáliai, Firenze-i Giottonak (1267—1337) elveszettnek hitt festményét fedezték fel egy 19. századból származó kép rétegei alatt. A képet 1990-ben egy firenzei árverésen, átszámítva 15 ezer DM-ért vásárolták meg. Amikor a kép új tulajdonosa szakértői véleményt kért új szerzeményéről, a szakértő a kép négy rétege alatt bukkant rá Giotto „Madonna a gyermekkel” című festményére. A képen a Madonna köntösének szegélyén a következő jelzés látható: IOT F, azaz „iotus fecit”, festette Giotto. Ezen kívül egy évszám is olvasható rajta: 1297. Egyébként Giotto 120-szor 50 cm-es festményéről egykorú iratok is említést tesznek, sőt azt is tudták, hogy Giotto a képet egy VIII. Bonifác pápa udvarához tartozó francia főpap megbízásából festette a római Sta Maria Sopra Minerva templom egyik kápolnája számára. KAP / MK

Nem az a szegény, akinek kevés van,
hanem aki többet kíván.

Pázmány

Az élet könyvéből

AUSZTRIA

Linz: Halálozás: Kovács József honfitársunk (M. Herzog Str. 5) 58 éves korában elhunyt. — Rudovics Erzsébet honfitársnőnk (Melissenweg 10.) közlekedési baleset áldozata lett, 18 éves korában elhunyt. A Bad Kreuzen-i menekülttábor kápolnájában kereszteltem 1976 január 26-án és 1994 július 7-én temettem a St. Martin-i temetőben. A kereszttség újjászülését. A fiatal lány égi újjászületéséért imádkoztunk ravatala mellett. Munkatársai körében is jó emléket hagyott. Sok fiatal elkísérte nyugóhelyére.

BELGIUM

Keresztelések: Bordessoule Jonathan, B. Clement és Patricia Soldati kisfia, Vivegnis-ben, (Mackovják dédunoka). — Van den Bremt Cécile, B. Jean Claude és Ikládi Anna kislánya, Vivegnis-ben. — Frala Nicolas, F. Daniel és Horváth Veronika kisfia, Louvain la Neuveben. — Kozári Marie Laure, K. Zsolt és Veronique kislánya, Tilly-ben. — Kis Julie, K. Jean Pierre és Putz Hajnalka kislánya, Angleurben. — Isten áldása kísérje életútjukat! Gratulálunk a szülőknek, nagyszülőknek.

Szentségi házasságot kötöttek: Tápay Elisabeth és Olivier Delheusy; Comblain au P. — Lipsey Györgyi és Vincent Blavier; La Louvière. — Kemény Madelaine és Christian Lesage; Embourg. — Világoskő Marika és Johan Ferson; Zwartberg. — Pozsgay Dezső és Liliane Richter; Genk. — Kovács Stefan és Martine Geukens; Heist op d. Berg. Éljenek boldogan!

Halottaink: Balázs Pál, 58 éves korában Leona Nelis férje, Ans. — Varga János, 68 évesen, La Louvière. — Gellay Imre, 55 évesen, Brüsszel. — Zlaticz Istvánné sz. Ádám Molnár Mária, 62 évesen, Trooz. — Cizmádia Gyuláné sz. Ruscák Ilona, 94 éves korában, Eupen. — Torok József, 64 évesen, Hosszú Piroska férje, Hognoul. — Sárközi István, 66 évesen, St. Nicolas les Liège. — Potocan Károly, Margot Press férje, 79 évesen, Stokkem. — Dr. Lándsér Ferenc, Gizella Langer férje, 89 éves korában, Deurne. — Sáfrány Dezsőné (Nano), 92 évesen, Miskolc (azelőtt Charleroi). — Gász Ilona, 85 évesen, Brüsszel. — Rankl Jánosné sz. Moka Katalin, 67 évesen, Liège. — Földesi Lajos, Tóth Erzsébet férje, 75 évesen, Flémalle Grande. — Ungvári Margit, René Put felesége, 68 évesen, Zolder. — Supán Anna, Komac Antoine felesége, 90 évesen, Genk. Nyugodjanak békében!

NÉMETORSZÁG

Bielefeld: Keresztelés: A Nagy családban keresztelő volt május 15-én. Cindy Mária és édesanyja, Györgyi Rozália részesültek a kereszttség szentségében. Isten áldását és segítségét kérjük életükre.

Essen: Házasság: Szentségi házasságot kötött Dresen Holger bochumi lakos Gyulai Mária Emese miskolci lakossal az esseni Szent Mihály templomban. Isten áldása kísérje őket!

Köln: Halottaink: A kölni hívek által is jól ismert Msgr. Karl-Günter Peusquens, a St. Aposteln templom plébánosa, életének 69. évében, szabadsága alatt, Máltán, július 22-én hirtelen elhunyt. Temetése augusztus 3-án a Köln Melaten temetőben volt. Mi magyarok hálával és tisztelettel tartozunk neki és a templomnak, amely immáron 30 éve minden vasárnap otthont ad a magyar nyelvű istentiszteletnek. Híveink megemlékezését szeptember 18-án, a vasárnapi szentmisén tartottuk. Adj, Uram, örök nyugodalmat neki és az örök világosság fényekedjék neki. Nyugodjon békében!

Bajza István kölni hívünk hosszan tartó betegsége után, életének 61. évében, június 29-én elhunyt. Temetése augusztus 27-én Magyarországon, a szabadegyházi rk. temetőben volt. Engedd, Uram, hogy sokat szenvedett szolgád érdemei után szentszínedet mihamarább meglássa. Hallgass meg Urunk!

SEGÍTSÉGKÉRÉS

„Magyar Műhely“ néven alapítványt hoztak létre egy hat országos gimnázium létesítésére Mezőörsön. Az épület megvan hozzá, de felújításra szorul a pénzforrásaik kimerültek. Az Alapítvány elnöke, Szabó Gyula plébános kérése a külföldi magyarokhoz: támogassák anyagilag az iskola létrehozását. „Segítsenek nekünk, féltjük hazánkat!”.

Pénzadományok: Pannonhalma és Vidéke Takarékszövetkezet, Péter 339-98310/23051. Adószám: 18525254-1-08.

AUSZTRÁLIA!

Ha magányos életébe már beleunt, van világvizonylatban nagyra becsült magyar nyelvű TÁRSKERESŐ szervezet, mely bizalommal segítséget tud nyújtani Önnek is. Információért levélben küldjön: 5 US \$, 10 DM, 4 £, 50 SK, 10 SFr., 50 Ffr., vagy 80 Ösch. Légipostai költségek az alábbi címre: „GLOBALCONTACT“, EG 2 ON 94“ P.O.B. 325, SUNSHINE, VICTORIA 3020, AUSTRALIA. Kérjük a borítékra és a levélben címzését nyomtatott nagybetűvel olvashatóan írni.

MAGYAR PENZIÓ, DINO (Lugano közelében). ☎ (CH) 0041 91 91 39 79.

Megrendelésre haladéktalanul küldjük

Békés Gellért

KRISZTUSBAN MINDNYÁJAN EGY
Keresztények egysége – utópia?

Az ökumenikus mozgalom története és feladatai, a keresztény egység időszerű kérdései.

A könyv ára postaköltséggel 10.— DM.

Pannonhalmi Könyvszolgálat

Főmonostor, Vár 1. H-9090 Pannonhalma.

Bogyay Tamás:

MAGYARORSZÁG TÖRTÉNETE
TÁVLATBÓL

a Méreg Bécs-Budapest-München kiadásában. 184 old., 4 térképpel, kartonkötésben. Ára 15.50 DM + portó.

Megrendelhető a KUPA, Distelfinkweg 21, D-81249 München címén.

Üzenetrögzítő / Fax: 0049 89 8 64 35 73.

Szamosi József újabb művei:

VIRÁGOSKÖNYVEM

- Színes riportok a természetből - 64 old.

PASZIÁNSZ

- Csevegések, játékok, napló (1945-46)
172 oldal.

MŰLHATATLAN MŰLT

- Új és régi versek. - 186 oldal.
Egy-egy könyv ára portóval 20.— DM
(bankjegyben).

Megrendelhet a szerző címén:

Elektrastr. 7/b. 81925 München.

„TÉTÉNY“ Ungarische Spezialitäten

Kreitmayerstr. 26 - 80335 München

Telefon: (0 89) 1 29 63 93

Badacsonyi szürkebarát	7.50
Badacsonyi kékenyelű	7.10
Csopaki rizling	6.80
Debrői hárslevelű	6.80
Boglári Chardonnay	7.50
Alföldi olaszrizling	6.20
Villányi burgundi	7.50
Soproni kékfrenkos	6.80
Tihanyi kisburgundi	7.50
Cabernet Sauvignon	5.—
Alföldi kékfrenkos rosé	6.20
Alföldi rosé	6.20
Tokaji szamorodni	12.50
Tokaji aszú 3 puttonos	14.50
Tokaji aszú 4 puttonos	16.50
Tokaji aszú 5 puttonos	19.50
Kecskeméti barackpálinka	29.—
Cseresznyepálinka	25.50
Vilmos körte pálinka	29.—
Császárkörte	21.50
Unikum	27.50
Szilvapálinka	22.50
Hungaria brut	12.—
Grand Couvee	13.—
Tarhonya, kockatészta nagy	3.80
Paprika káposztával	5.—
Paprika káposztával	11.—
Májás-, véres hurka, disznósajt per kg	12.50
Tokaszalonna	15.—
Füstöltzalonna	10.—
Tepertő	10.—
Friss kolbász	16.—
Házi kolbász	23.—

● Üveg árut nem szállítunk! ●

Megjelent! Megjelent!

LOURDES-i csodák és gyógyulások. Dokumentumfilm hat csodásan meggyógyulttal. (Videokazetta magyarul, 90 perces, VHS, PAL). Ára: 40.— DM. Megrendelhető kiadóhivatalunknál.

APRÓHIRDETÉSEK

Budán közel a Várhoz és a metróhoz, modern garzonlakás hazalátogatóknak kiadó. Telefon: 01 341 46 24 vagy 093 33 20 34 (Svájc).

Budapest, V. kerületben összkomfortos lakás 120 m², valamint Motel a Mátrában eladó. Telefon: (D) 079 04 / 76 37 (8—16 óráig) és 079 51 / 2 67 46 (17—20 óráig).

BEATRIX PANZIÓ! H-1021 Budapest, Széher út 3. Tel./Fax: 0036-1-1763 730 és tel.: 2750 550. Szeretettel várjuk az „Év panziója” díjat nyert családias szállodánkban, zöldövezetben, de közel a központhoz. Program szervezés, zárt autóparkoló. Szállodai színvonal — féláron!

A Református Magyar nyelvű Egyházközség München, kántori állásra Kántort keres. Felvilágosítás a lelkesítő hivatalnál: Teplitzer Weg 14, 80997 München. Telefon/Fax: (0 89) 149 31 72.

PÁLYAKEZDŐ fiamnak, megbízható gépkocsit vennék, nagy csomagterrel. Tel.: 0036-1-1857-931 (H).

Budapest XVI. ker., zöldövezetben, örökklakás 57 m², telefon, balkon, műholdas tv, berendezve, beköltözhető, eladó! Jelige: „Alea”.

Budapesten, a Kálvin térnél, 6 szobás, 2 konyhás, 2 fürdő, 2 telefon, gyönyörűen felújított üres lakás eladó. Felvilágosítás szeptemberben Budapesten: ☎ 0036-1-2177 194, vagy Párizsban: 134-51-57-66.

ÜDÜLŐ ÉS HORGÁSZTANYA ELADÓ! Tiszacsege: Vízi horgász ház, stég, m.-csónakkal, laktér 48 m², 38.000 DM Arok / Tisza: Felújított nádtető parasztház, búboskem., gémeskút, laktér 87 m², 36.000 DM. Orfű/Pécs: Nyaraló erdő mellett, kilátás a tóra, laktér 42 m², 32.000 DM. Kovács-Szenája/Orfű: 10 szm. halásztanya, 3 fürdősz., 3 szoba, konyha, 1500 m² kert, horgászpenzióknak alkalmas. Laktér 120 m², ter. 40 m², 59.000 DM. Érdeklődés: ☎ (D) 0049 / 711 33 77 10; Fax: 0049 / 711 33 53 44.

Megbízható fiatalember (41) vállalja idős férfi vagy hölgy gondozását és háztartása vezetését. Németül beszél, jogosítványa van. Bánysz István, ☎ 0036 1 1229 795 (H).

Harkányfürdő üdülőtelepen 35 m²-es, 2 szoba, fürdőszobás nyaraló, 250 m² területtel eladó! Irányár: 28.000 DM. Érdeklődni a reggeli órákban: ☎ (H) 0036 72 439 170 szám alatt.

Budán, a Petőfi hídnál, a műszaki egyetem mögött, 6. em., 68 m²-es, távfűtéses örökklakás, bútorozva, felszerelt háztartással, 4 személyre is alkalmas, november 1-től, négy évre kiadó. Másfélszoba - hall, étkezőkonyha, délnyugati fekvésű, napos, loggias, szep. WC, kábel-tv, telefon, wirlpool, mosógép, stb. Érdeklődni csak 21 óra után: ☎ (CH) 037 71 35 73 alatt.

Váci utcai, 65 m²-es, irodának is alkalmas lakás eladó! Érdeklődni: ☎ 0036 1 117 1004 budapesti telefonszám alatt az esti órákban. Fiatal házaspár Németországban tisztességes munkát vállalna, akár konyhai kisegítő, vagy más munka is lehet. ☎ 0036 1 277 1644 Józsa. (H)

Kiadó! Budapest, Pozsonyi út, 2 szobás összkomfortos lakás, kilátással a Dunára, (4 személy) turistáknak. Info: ☎ (040) 49 78 78.

Eladó! Felvidéken: körpanorámás telek, összközm. 2600 m², engedélyezett tervvel. Info: ☎ (040) 49 78 78.

Westerland / Sylt: kürcentrumban, garzonlakás (2 szem.), 8 m²-es délre néző balkonnal, szezonon kívül jutányosan kiadó. Info: ☎ (040) 49 78 78.

Szegeden: 3. szinten, új, téglablokkos, egyedi fűtéses, egyszobás, étkezőkonyhás lakás, balkonnal és garázzsal eladó! Ára: 50.000 DM. Érdeklődni: dr. Lippay, ☎ 0036 62 479 469 szám alatt az esti órákban. (H)

3 szobás, étkezős, 2 erkélyes, ca 90 m²-es, első emeleti lakás München-Neuperlach-ban hosszútávra kiadó. Irányár: 1400 DM + villany. Érdeklődés: 0036 1 275 1138. (H)

Művésznek, szeretne találkozni egy 40—50 év körüli szabad férfivel, aki akar novemberben velem eljönni a Himalaya hegyekbe sétálni. — És ha az jó, akkor még többet is. Jelige: „Napraköröző”.

„Te férfi vagy! 40—50 év körüli, jó humorú, őszinte, szabad, komoly és művészetet kedvelő? Szeretnék veled találkozni, ha a kémiánk paszszol, még többet is. Párizsban élő festőnő vagyok. Amit kérek tőled, nem több, mint amit adok. Jelige: „La Réve”.

55 éves, jó megjelenésű nő megismerkedne jómódú, művelt, komoly, 55—62 éves férfivel. Fényképes választást „Házasság” jellegre a kiadóra kérem.

Független rádió- és tv adót Kolozsvárnak! A „Fellegrár” Kulturális Alapítvány független adóállomás alapítására alakult, amely naponként négy órát sugározna magyar nyelven. A frekvencia engedélyt megszereztek. Októbertől indítjuk a programot. Nehézségeinkben kérjük az Ön anyagi támogatását. Megértését köszönjük. Sebesi Károl Attila alelnök, „Fundatia Culturală Cetatúria”, Romania - 3400, Cluj, P.O.Box 497, Str. Padurii 14 / 18. Cont: (bankszámlaszám) Credit Bank Cluj: LEI: 40 10 1 124 53; USD: 40 20 11 24 53 16; DEM: 40 20 11 24 53 10.

FORDÍTÓIRODA PEPPERKORN ÉS TÁRSA

Diószeghy Tibor nyomdokába lépve megnyitottuk fordítói irodánkat. Hiteles fordítások minden nyelven!
Gyorsan - olcsón - megbízhatóan!
Teszteljen le bennünket! Cím: D-41462 Neuss, Daimlerstr. 54. ☎ 02131/54 27 10. Fax: 02130 / 95 93 70.

JAKÓCS PANZIÓ: Egy és két személyes szobák fürdőszobával, WC-vel: 50.— DM reggelivel.

JAKÓCS TAXI: Helyben vagy hosszabb útra. Budapest XI. ker., Bod Péter utca 20.

APOLLO

DEMENAGEMENTS

Szállítási vállalat

Szállítások belföldre és külföldre, tengerentúrra — légiszállítással is — költözködés, bútorraktározás, külföldi szállítmányoknál a vám elintézése.

Összes nyugati és keleti államokba oda és vissza szállítunk!
Magyaroknak árkedvezmény!

APOLLO DEMENAGEMENT

4 bis, route des Jeunes

CH-1211 Genève 26

Telefon: 022 / 3 43 22 46.

FAX 022 / 3 42 24 75

Magyarul is beszélünk!

Privát cím: Keresztes László

58, route Veyrier,

CH-1227 Carouge / Genève

☎ 022 / 3 42 98 36 este (7 óra után).

Kiadóhivatalunknál kapható:

Lorudes-i zárandokkönyv (dr. Szabó József összeállítása) 7.— DM

Lourdes — Bernadett nyomdokain (kb. 140 színes képpel) 25.— DM

Lourdes, Kereszt út, (videokazetta magyarul, 50 perces, VHS, PAL) 30.— DM

Lourdes-i üzenet — elmékedések magyar nyelvű kazetta, dr. Szabó József összeállítása) 10.— DM

Patrona Hungariae, (színes zománcjelvény) 3.— DM

Szállításnál + portóköltséget számítunk.

Megrendelhető:

Ungarische Katholische Delegatur

ÉLETÜNK kiadóhivatala

Landwehrstr. 66 D-80336 München.

ÚJ POSTAI IRÁNYÍTÓSZÁMUNK

D-80336 München.

VIDEOKAZETTÁK CSERÉLÉSE!

Amerikai - kanadai szisztémáról magyar rendszerré, vagy fordítva, 24 óra alatt. Küldje videóját szeretettel!

VIDEOFILM

a Szentatya magyarországi látogatásáról, 2 órás színes műsor. Ára 23 \$ portóval együtt.

KAPHATÓ

a történelmi Magyarország színes térképe, az ország és a vármegyék címerével, plasztikkal védett kartonon, 22 x 32 nagyságban, portóval 20.— \$ a következő címen:

MAGYAR NAPLÓ — VIDEO DEPT.

P.O. Box 822, Daytona Beach, FL 32115, USA.

MAGYAR SZENTMISÉK

BÉCSBEN minden vasár- és ünnepnap 10.30 órakor, a Német Lovagrend, Árpád-házi Szent Erzsébetről elnevezett templomban. Első kerület, Singerstr. 7. szám, (Deutsch-Ordenskirche). A templom bejárati ajtaja a kapun belül jobbra. Hegyi György lelkész

* FIGYELEM! HELYVÁLTOZÁS! * GRÁCMBAN, a hónap első vasárnapja kivételével minden vasár- és ünnepnap, 10 órakor új helyen, a Welsche-templomban (Griesplatz) tartunk szentmisét, melyre a Grácban és Stájerországban élő, valamint az idelátogató magyarokat szeretettel hívja és várja

P. Nyers János lelkész

PÁRIZSBAN minden vasárnap 11 órakor: Mission Catholique Hongroise, 42, rue Albert Thomas, 75010. Metro: République és Jacques Bonsergent.

ZÜRICHBEN minden vasár- és ünnepnap 10.15 órakor, a Szent Antal templom alagsorában, Minervastr. 60. Vizauer Ferenc lelkész

MÜNCHENBEN minden vasár- és ünnepnap 10.30 órakor a Damenstift-templomban. Dr. Cserháti Ferenc plébános

ROSENHEIMBEN minden hónap 2. és 4. vasárnapján, 10.00 órakor a Rossacker-kápolnában. Fehér István S. lelkész

Münster-, Paderborn- és Osnabrück egyházmegyékben mindenütt havonta egyszer. Első vasárnap: HAGENBEN 10.30 órakor a St. Josef Hospital kápolnájában MENDENBEN 15.30 órakor a Heilige Kreuz templomban (Battenfeld). Második vasárnap: OSNABRÜCK-ben 11.00 órakor, Pernickel-Mühle, Mühlenstr. Harmadik vasárnap: BIELEFELD, 15.30 órakor a St. Josef templomban, August-Bebel-Str. 9. Negyedik vasárnap: MÜNSTERBEN 11.00 órakor a Ferencesek templomában Hörsterplatz. MARLBAN és ARNSBERGBEN külön megbeszélés szerint. Misszióknak telefonszáma: (0251) 32 65 01, Bagossy atya.

FRANKFURT-Rödelhimben, a hónap 2. és 4. vasárnapján, 15.30 órakor, a St. Raphael templomban, Ludwig-Landmann-Str. 365.

MAINZBAN a hónap 1. vasárnapján, 12.15 órakor az Olasz Misszió templomában, Emmenranstr. 15.

WIESBADENBAN a hónap 2. vasárnapján 10.30 órakor az Olasz Misszió kápolnájában, Platter Str. 5.

DARMSTADTBAN a hónap 4. vasárnapján, 10.45 órakor Griesheimban a Szt. Kereszt templomban, Friedrich-Ebert-Str. 58.

GIESSENBEN a hónap 3. vasárnapján, 10.30 órakor, a Szt. József kórház kápolnájában, Liebigstr. 24. Takács Pál plébános

RUPP LÁSZLÓ hitestörvényszéki fordító, vállal fordításokat magyarról németre és németről magyarra. 80336 München Goethestraße 32.

ÉLETÜNK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Magyar Katolikus Főlelkészegység
Landwehrstraße 66 · 80336 München.
Telefon: (0 89) 5 32 82 88
Telefax: (089) 5 32 82 45 / 5 43 81 47
Felelős Kiadó:
a Magyar Katolikus Főlelkészegység
Főszerkesztő: P. Szőke János.
Felelős szerkesztő:
Fejős Ottó.

A szerkesztőbizottság tagjai:
Dr. András Mária, dr. Bogyay Tamás †,
Boór János, dr. Frank Miklós, Kovács
K. Zoltán (Budapest) és Szamosi József
(olvasó- és tördelő szerkesztő).

Redaktion und Herausgeber:
Ungarische Katholische Delegatur
Landwehrstraße 66 · 80336 München.
Telefon: (0 89) 5 32 82 88
Telefax: (089) 5 32 82 45 / 5 43 81 47
Chefredakteur: P. János Szőke.
Verantw. Redakteur:
Ottó Fejős.

Abonnement: DM 25.— pro Jahr und
nach Übersee mit Luftpost DM 40.—

ELŐFIZETÉS:

Az Életünket a helyi magyar lelkészek terjesztik, ők küldik szét és nálunk is kell előfizetni!

Tengerentúrra, vagy ahol nincs magyar lelkész, oda a kiadóhivatal küldi az újságot.

1 példány ára: 2.50 DM.

Előfizetési ár egy évre DM 25.—

vagy ennek megfelelő valuta.

Tengerentúrra légipostával DM 40.—

Lapzárta minden hónap 15-én
Hirdetéseket csak 15-ig fogadjunk el.

Postgiroamt München:

Konto-Nr. 606 50-803 - BLZ 700 100 80
Kath. Ungarn-Seelsorge, Sonderkonto

Erscheint 11mal im Jahr.

Druck: Danubia Druckerei GmbH,
Ferchenbachstraße 88 · 80995 München.

Belegenhinweis: zu dieser Auflage liegt zeitweise ein RUNDSCHREIBEN bei. A kiadványhoz körlevelet mellékelünk.

HIRDETŐINK FIGYELMÉBE!

Befizetéseket és átutalásokat postacsekkel kontónkra kérünk! Kath. Ungarn-Seelsorge München, — Sonderkonto: Postgiroamt München, Konto-Nr.: 606 50-803. BLZ 700 100 80.

HIRDESSEN AZ ÉLETÜNKBEN!

Hirdetési díjak 1994 január 1-től:

Apró-, házassági-, általános hirdetés	DM
ára soronként (kb. 40 betű)	7.—
Jelige portóval	7.—
Külön kívánásokat esetenként árazunk.	
Üzleti hirdetések soronként	10.—
Nagybetűs (kétsoros) sor	20.—
Kéthasábos hirdetés az összeg kétszerese.	
Egymásutáni háromszori hirdetés esetén	10 százalék kedvezmény.
Egymásutáni hatszori hirdetés esetén	20 százalék kedvezmény.
Egy évi hirdetés esetén 25 % kedvezmény.	
Hirdetések határideje minden hónap 15-e, befizetve!	

A névvel megjelölt cikkek nem minden esetben felelnek meg a szerkesztőség véleményének. — Kéziratokat nem őrizzük meg és nem küldünk vissza!

AMERIKAI ÉS KANADAI ELŐFIZETŐINK FIGYELMÉBE!

Az ÉLETÜNK előfizethető terjesztőnkél: Joseph DANI, Deer Valley, P.O.Box 43126, Calgary, Alta T 2 J 7 A 7, Canada.

A címére küldött csekken feltüntetendő: „ÉLETÜNK”. Kérjük szíveskedjenek a fenti címre, ne Münchenbe küldeni a csekkeket. Itt egyenkénti beváltásnál a 40.— DM-ből 8.— DM-et levonnak a bankban.

Előfizetési díj egy évre 17.— US \$ + 13.— US \$ portó. A lapot továbbra is Münchenből postázzuk.

MAGYAR BOROK, PÁLINKÁK

NAGYVÁLÁSTÉKBAN.

Olcsó áron raktárról. Kérje árlistánkat! JOSEF UDVARHELYI ☎ (0 911) 35 79 21
Virchovstr. 45. 90409 Nürnberg.

A HIRDETÉSEK SZÖVEGÉRT, STÍLUSÁÉRT A SZERKESZTŐSÉG NEM FELEL!

● HIRDETŐINK FIGYELMÉBE! ●